

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA 2009/72/EK

(2009. gada 13. jūlijs)

par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 47. panta 2. punktu, 55. un 95. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu ⁽²⁾,saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru ⁽³⁾,

tā kā:

- (1) Elektroenerģijas iekšējais tirgus, ko pakāpeniski ievieš kopš 1999. gada, tiek veidots, lai visiem patērētājiem Eiropas Savienībā būtu izvēles iespējas – neatkarīgi no tā, vai šie patērētāji ir iedzīvotāji vai uzņēmumi, rastos jaunas uzņēmējdarbības izdevības, attīstītos pārrobežu tirdzniecība, tādējādi paaugstinot efektivitāti, panākot konkurētspējīgākas cenas un labāku pakalpojuma kvalitāti, kā arī sniedzot ieguldījumu piegādes drošuma un ilgtspējas pilnveidē.
- (2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/54/EK (2003. gada 26. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu ⁽⁴⁾ ir devusi nozīmīgu ieguldījumu šāda elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidē.
- (3) Līgumā garantētās brīvības Savienības pilsoņiem – *inter alia*, brīva preču aprite, brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība – ir sasniedzamas vienīgi

pilnībā atvērta tirgū, kas ļauj visiem patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem.

- (4) Taču patlaban pastāv šķēršļi, lai Kopienā elektroenerģiju varētu pārdot ar vienādiem noteikumiem, bez diskriminācijas vai ierobežojumiem. Jo īpaši visās dalībvalstīs vēl nepastāv nediskriminējoša piekļuve tīkliem un vienlīdz efektīva regulatīvā uzraudzība.
- (5) Drošas elektroenerģijas piegādes ir ārkārtīgi svarīgas Eiropas sabiedrības attīstībai, ilgtspējīgas klimata pārmaiņu politikas īstenošanai, kā arī konkurences stiprināšanai iekšējā tirgū. Tādēļ būtu jāturpina attīstīt pārrobežu starpsavienojumi, lai nodrošinātu piegādi no visiem enerģijas avotiem par konkurētspējīgu cenu patērētājiem un rūpniecības nozarei Kopienā.
- (6) Labi funkcionējošam iekšējam elektroenerģijas tirgum būtu jāsniedz ražotājiem atbilstīgi stimuli ieguldīt jaunos enerģijas ražošanas veidos, tostarp elektrības ražošanā no atjaunīgajiem enerģijas avotiem, īpašu uzmanību pievēršot izolētākajām valstīm un reģioniem Kopienas enerģijas tirgū. Labi funkcionējošam tirgum būtu arī jānodrošina patērētāji ar atbilstīgiem pasākumiem efektīvākas enerģijas izmantošanas veicināšanai, un enerģijas piegādes drošums ir priekšnoteikums tā sasniegšanai.
- (7) Komisijas 2007. gada 10. janvāra Paziņojumā "Enerģētikas politika Eiropai" uzsvērts, cik svarīgi ir pabeigt elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidi un pieņemt vienādus noteikumus visiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību Kopienā. Komisijas 2007. gada 10. janvāra Paziņojumos "Gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvas" un "Eiropas gāzes un elektroenerģijas nozares apsekojums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu (galīgais ziņojums)" parādīts, ka pašreizējie noteikumi un pasākumi nav pietiekams pamats labi funkcionējoša iekšējā tirgus izveidei.

⁽¹⁾ OV C 211, 19.8.2008., 23. lpp.⁽²⁾ OV C 172, 5.7.2008., 55. lpp.⁽³⁾ Eiropas Parlamenta 2008. gada 18. jūnija Atzinums (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts), Padomes 2009. gada 9. janvāra Kopējā nostāja (OV C 70 E, 24.3.2009., 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta 2009. gada 22. aprīļa Nostāja (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēta). Padomes 2009. gada 25. jūnija Lēmums.⁽⁴⁾ OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp.

- (8) Lai nodrošinātu konkurenci un elektroenerģijas piegādes par konkurētspējīgāko cenu, dalībvalstīm un valstu regulatīvajām iestādēm būtu jāveicina iespēja, ka jauni piegādātāji, kas piedāvā elektroenerģiju no dažādiem enerģijas avotiem, kā arī jauna veida elektroenerģijas piegādātāji var izmantot pārrobežu piekļuvi.
- (9) Nenodalot tīklus no ražošanas un piegādes darbībām (efektīva nodalīšana), pastāv risks ne vien saskarties ar diskrimināciju tīkla vadīšanā, bet risks, ka vertikāli integrēti uzņēmumi zaudē stimulu veikt pienācīgus ieguldījumus tīklos.
- (10) Direktīvā 2003/54/EK paredzētie juridiskās un funkcionālās nodalīšanas noteikumi tomēr nav nodrošinājuši pārvaldes sistēmu operatoru efektīvu nodalīšanu. Tādēļ Eiropas Padomes sanāksmē 2007. gada 8. un 9. marta Komisija tika aicināta izstrādāt tiesību aktu priekšlikumus, lai panāktu "piegādes un ražošanas darbību efektīvu nodalīšanu no tīkla darbībām".
- (11) Efektīvi nodalīt var tikai vienā veidā – likvidējot vertikāli integrētu uzņēmumu motivāciju diskriminēt konkurentus attiecībā uz piekļuvi tīkliem un ieguldījumiem. Vienkāršs un stabils risinājums dabiskā interešu konflikta novēršanai un piegādes drošuma panākšanai ir īpašumtiesību nodalīšana, kas paredz tīkla īpašnieku norīkot par sistēmas operatoru un viņa neatkarību no piegādes un ražošanas interesēm. Tādēļ Eiropas Parlamenta 2007. gada 10. jūlija Rezolūcijā par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām⁽¹⁾ minēts, ka īpašumtiesību nodalīšana pārvaldes līmenī uzskatāma par visefektīvāko līdzekli, lai nediskriminējoši veicinātu ieguldījumus infrastruktūrā, jaunu dalībnieku taisnīgu piekļuvi tīklam un pārredzamību tirgū. Nodalot īpašumtiesības, minēto iemeslu dēļ dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tai pašai personai vai personām nav iespēju kontrolēt ražošanas vai piegādes uzņēmumu un vienlaikus kontrolēt pārvaldes sistēmas operatoru vai pārvaldes sistēmu vai izmantot savas tiesības šajos uzņēmumos. Un otrādi – ja persona kontrolē pārvaldes sistēmu vai pārvaldes sistēmas operatoru, būtu jāizslēdz iespēja šai personai kontrolēt ražošanas vai piegādes uzņēmumu vai izmantot savas tiesības šajā uzņēmumā. Ievērojot minētos ierobežojumus, ražošanas vai piegādes uzņēmumam vajadzētu būt iespējai kļūt par pārvaldes sistēmas operatora vai pārvaldes sistēmas mazākuma akcionāru.
- (12) Visām nodalīšanas sistēmām būtu efektīvi jānovērš jebkāds interešu konflikts starp ražotājiem, piegādātājiem un pārvaldes sistēmu operatoriem, lai veicinātu vajadzīgos ieguldījumus un jaunienācējiem garantētu piekļuvi tirgum saskaņā ar pārredzamu un efektīvu regulējumu, un valsts regulatīvajām iestādēm tās nedrīkstētu kļūt par pārmērīgi apgrūtināšu regulatīvu kārtību.
- (13) Termina "kontrolē" definīcija ir pārņemta no Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (EK Apvienošanās regula)⁽²⁾.
- (14) Tā kā dažkārt, lai nodalītu īpašumtiesības, vajadzīga uzņēmumu pārstrukturēšana, dalībvalstīm, kuras nolēmj nodalīt īpašumtiesības, būtu jāpiešķir papildu laiks attiecīgo noteikumu piemērošanai. Ņemot vērā elektroenerģijas un gāzes nozares vertikālo saikni, nodalīšanas noteikumi būtu jāattiecinā uz abām nozarēm.
- (15) Nodalot īpašumtiesības, lai panāktu tīkla darbības pilnīgu neatkarību no piegādes un ražošanas interesēm un novērstu konfidenciālas informācijas apmaiņu, viena un tā pati persona nedrīkstētu būt vadības loceklis gan pārvaldes sistēmas operatorā vai pārvaldes sistēmā, gan uzņēmumā, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām. Šā paša iemesla dēļ viena un tā pati persona nedrīkstētu iecelt pārvaldes sistēmas operatora vai pārvaldes sistēmas vadības locekļus un kontrolēt ražošanas vai piegādes uzņēmumu vai izmantot savas tiesības šādā uzņēmumā.
- (16) Izveidojot sistēmas operatoru vai pārvaldes operatoru, kas ir neatkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm, vertikāli integrētam uzņēmumam būtu jāvar paturēt savā īpašumā tīkla aktīvus, vienlaikus nodrošinot interešu efektīvu nodalīšanu, ar nosacījumu, ka neatkarīgais sistēmas operators vai neatkarīgais pārvaldes operators veic visas tīkla operatora funkcijas un ka tiek nodrošināts sīki izstrādāts regulējums un aptveroši regulatīvās kontroles mehānismi.
- (17) Ja 2009. gada 3. septembrī uzņēmums, kam pieder pārvaldes sistēma, ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, dalībvalstīm būtu jānodrošina iespēja izvēlēties starp īpašumtiesību nodalīšanu un sistēmas operatora vai pārvaldes operatora izveidi, kas ir neatkarīgs no piegādes un ražošanas interesēm.
- (18) Lai pilnībā aizsargātu vertikāli integrētu uzņēmumu īpašnieku intereses, dalībvalstīm būtu jānodrošina izvēles iespējas īpašumtiesību nodalīšanas īstenošanā – izmantot tiešu nodalīšanu vai sadalīt integrētā uzņēmuma akcijas tīkla uzņēmuma akcijās un piegādes un ražošanas uzņēmuma akcijās, ievērojot īpašumtiesību nodalīšanas prasības.

⁽¹⁾ OV C 175 E, 10.7.2008., 206. lpp.

⁽²⁾ OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.

- (19) Neatkarīga sistēmas operatora vai neatkarīga pārvades operatora risinājuma pilnīga efektivitāte būtu jānodrošina ar īpašiem papildu noteikumiem. Neatkarīga pārvades sistēmas operatora noteikumi nodrošina piemērotu regulatīvo sistēmu, lai garantētu taisnīgu konkurenci, pietiekamas investīcijas, jaunu tirgus dalībnieku piekļuvi un elektroenerģijas tirgu integrāciju. Efektīvas nodalīšanas pamatā, ko veic ar neatkarīga pārvades sistēmas operatora noteikumu palīdzību, ir jābūt organizatorisku pasākumu un pārvades sistēmu operatoru pārvaldības pasākumu kopumam, kā arī pasākumu kopumam saistībā ar investīcijām, jaunu ražošanas jaudu pieslēgšanu tīklam un tirgus integrāciju ar reģionālās sadarbības palīdzību. Pārvades sistēmas operatora neatkarība, *inter alia*, būtu arī jānodrošina, izmantojot dažus "miera periodus", kad vertikāli integrētā uzņēmumā nenotiek nekāda pārvaldes vai cita atbilstīga darbība, kas nodrošinātu piekļuvi informācijai, kādu varētu iegūt arī ieņemot amatu pārvaldē. Efektīvas nodalīšanas neatkarīga pārvades sistēmas operatora modelis atbilst prasībām, ko Eiropadome noteica Briseles 2007. gada 8. un 9. marta sanāksmē.
- (20) Lai attīstītu konkurenci elektroenerģijas iekšējā tirgū, lieliem lietotājiem, kas nav mājsaimniecību lietotāji, vajadzētu būt iespējai izvēlēties piegādātājus un slēgt līgumus par elektroenerģiju ar vairākiem piegādātājiem. Būtu jānodrošina šādu lietotāju aizsardzība pret ekskluzīvu tiesību klauzulām, ar ko liedz iespēju pieņemt konkurējošus un/vai papildu piedāvājumus.
- (21) Dalībvalstij ir tiesības izvēlēties pilnīgu īpašumtiesību nodalīšanu savā teritorijā. Ja dalībvalsts ir īstenojusi šīs tiesības, uzņēmumam nav tiesību izveidot neatkarīgu sistēmas operatoru vai neatkarīgu pārvades operatoru. Turklāt uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, nedrīkst tieši vai netieši īstenot kontroli vai jebkādas tiesības attiecībā uz pārvades sistēmas operatoru no dalībvalsts, kas ir izvēlējusies pilnu īpašumtiesību nodalīšanu.
- (22) Saskaņā ar šo direktīvu elektroenerģijas iekšējā tirgū pastāvēs dažādi tirgus organizēšanas veidi. Pasākumiem, ko dalībvalstis var īstenot, lai nodrošinātu vienādu noteikumus, būtu jābalstās uz prevalējošām vispārējo interešu vajadzībām. Būtu jāapspriežas ar Komisiju par minēto pasākumu saderīgumu ar Līgumu un Kopienas tiesību aktiem.
- (23) Īstenojot efektīvu nodalīšanu, būtu jāievēro nediskriminācijas princips starp publisko un privāto sektoru. Tādēļ vienai un tai pašai personai nevajadzētu būt iespējai atsevišķi vai kolektīvi īstenot kontroli vai citas tiesības, pārkāpjot īpašumtiesību nodalīšanas noteikumus vai neatkarīga sistēmas operatora risinājumu, atsevišķi vai kopā, attiecībā uz pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu un ražošanas vai un piegādes uzņēmumu institūciju sastāvu, balsojumu vai lēmumu pieņemšanu. Attiecībā uz īpašumtiesību nodalīšanu un neatkarīga sistēmas operatora risinājumu, ja attiecīgā dalībvalsts var pierādīt, ka prasība ir izpildīta, divām atsevišķām publiskām struktūrām būtu jāvar kontrolēt ražošanas un piegādes darbības, no vienas puses, un pārvades darbības, no otras puses.
- (24) Pilnīgi efektīva tīkla darbību nodalīšana no piegādes un ražošanas darbībām būtu jāpiemēro visā Kopienā gan attiecībā uz Kopienas, gan ārpuskopienas uzņēmumiem. Lai tīkla darbības un piegādes un ražošanas darbības Kopienā saglabātos neatkarīgas viena no otras, regulatīvajām iestādēm būtu jāpieskir pilnvarojums atteikt sertifikāciju pārvades sistēmu operatoriem, kas neievēro nodalīšanas noteikumus. Lai nodrošinātu minēto noteikumu konsekventu piemērošanu visā Kopienā, regulatīvajām iestādēm, pieņemot lēmumus par sertifikāciju, būtu maksimāli jāņem vērā Komisijas atzinums. Lai panāktu arī to, ka tiek ievērotas Kopienas starptautiskās saistības un solidaritāte un energopiegādes drošums Kopienā, Komisijai vajadzētu būt tiesībām sniegt atzinumu par tāda pārvades sistēmas īpašnieka vai pārvades sistēmas operatora sertifikāciju, kuru kontrolē persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm.
- (25) Energoapgādes drošums ir svarīgs sabiedrības drošības aspekts, un tā ir cieši saistīta ar Kopienas iekšējā elektroenerģijas tirgus efektīvu darbību, kā arī dalībvalstu atsevišķo elektrības tirgu integrāciju. Elektroenerģiju Savienības pilsoņiem var piegādāt vienīgi pa tīklu. Funkcionējoši elektroenerģijas tirgi un jo īpaši tīkli un citi aktīvi, kas saistīti ar elektroenerģijas piegādi, ir būtiski sabiedrības drošībai, ekonomikas konkurētspējai un Savienības pilsoņu labklājībai. Tālab personām no trešām valstīm būtu jāļauj kontrolēt kādu pārvades sistēmu vai pārvades sistēmas operatoru vienīgi tad, ja tās ievēro Kopienā spēkā esošās efektīvas nodalīšanas prasības. Neskarot Kopienas starptautiskās saistības, Kopiena uzskata, ka elektroenerģijas pārvades sistēma Kopienai ir ļoti svarīga, tādēļ ir vajadzīgi papildu drošības pasākumi, lai uzturētu Kopienas energoapgādes drošumu, izvairoties no apdraudējumiem sabiedriskajai kārtībai un sabiedrības drošībai Kopienā, kā arī Savienības pilsoņu labklājībai. Lai Kopienas energoapgāde būtu droša, jo īpaši jāizvērtē, cik neatkarīgi darbojas tīkli, kādā mērā Kopiena un dalībvalstis ir atkarīgas no trešo valstu enerģijas piegādēm un kādā veidā konkrētā trešā valstī veic iekšzemes un ārējo tirdzniecību un ieguldījumus enerģētikas jomā. Tālab piegādes drošums būtu jāizvērtē, ņemot vērā katra gadījuma faktiskos apstākļus, kā arī tiesības un pienākumus, ko uzliek starptautiskās tiesības, jo

- īpaši starptautiski nolīgumi, ko Kопiena ir noslēgusi ar attiecīgo trešo valsti. Komisija ir aicināta attiecīgos gadījumos sniegt ieteikumus, lai ar trešām valstīm risinātu sarunas saistībā ar attiecīgiem nolīgumiem par Kопienas energoapgādes drošumu, vai iekļaut vajadzīgos jautājumus citās sarunās ar minētajām trešām valstīm.
- (26) No nediskriminējošas piekļuves sadales tīkliem ir atkarīga pakārtota piekļuve lietotājiem mazumtirdzniecības līmenī. Taču diskriminācijas iespējas trešo personu piekļuves un ieguldījumu ziņā sadales līmenī ir mazākas nekā pārvades līmenī, kur pārslodze un ražošanas vai piegādes interešu ietekme sadales līmenī kopumā ir lielāka nekā sadales līmenī. Turklāt sadales sistēmu operatoru juridiskā un funkcionālā nodalīšana atbilstoši Direktīvai 2003/54/EK bija prasīta vienīgi no 2007. gada 1. jūlija, un tās ietekme uz elektroenerģijas iekšējo tirgu vēl nav novērtēta. Spēkā esošie juridiskās un funkcionālās nodalīšanas noteikumi var nodrošināt efektīvu nodalīšanu, ja tos skaidrāk definē, atbilstoši īsteno un cieši pārrauga. Lai panāktu vienādus noteikumus mazumtirdzniecībā, būtu jāuzrauga sadales sistēmu operatoru darbība, lai tie neizmanto vertikāli integrēta uzņēmuma priekšrocības attiecībā uz to konkurētspēju tirgū, jo īpaši saistībā ar mājsaimniecību lietotājiem vai maziem lietotājiem, kas nav mājsaimniecību lietotāji.
- (27) Dalībvalstīm būtu jāveicina sadales tīklu modernizācija, piemēram, ieviešot "viedos" tīklus, kuriem jābūt veidotiem tā, lai sekmētu decentralizētu ražošanu un energoefektivitāti.
- (28) Attiecībā uz mazām sistēmām palīgpakalpojumu sniegšana var būt jānodrošina pārvades sistēmu operatoriem, kas ir savstarpēji savienoti ar mazām sistēmām.
- (29) Lai izvairītos no pārmērīga finansiāla un administratīva sloga radīšanas mazajiem sadales sistēmu operatoriem, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai vajadzības gadījumā atbrīvot attiecīgos uzņēmumus no sadales juridiskās nodalīšanas prasībām.
- (30) Ja slēgtu sadales sistēmu izmanto, lai nodrošinātu integrētas energoapgādes optimālu efektivitāti, kurai nepieciešami specifiski darbības standarti, vai ja slēgtu sadales sistēmu galvenokārt uztur sistēmas īpašnieka lietošanai, vajadzētu būt iespējai uz sadales sistēmas operatoru neattiecināt saistības, kas sadales sistēmas operatora un sistēmas lietotāju attiecībā īpaši rakstura dēļ radītu vajadzīgu administratīvo slogu. Rūpniecisko, komerciālo vai koplietošanas pakalpojumu vietās, piemēram, vilcienu staciju ēkās, lidostās, slimnīcās, lielās nometņu vietās ar integrētu aprīkojumu vai ķīmiskās rūpniecības vietās var ierīkot slēgtas sadales sistēmas, ņemot vērā to darbību specializēto raksturu.
- (31) Atļauju piešķiršanas procedūrām nevajadzētu radīt administratīvu slogu, kas nav samērojams ar elektroenerģijas ražotāju lielumu un potenciālo ietekmi. Nepamatoti lēnas atļauju piešķiršanas procedūras var radīt šķērslis jaunu tirgus dalībnieku piekļuvei.
- (32) Būtu jāveic papildu pasākumi, lai nodrošinātu pārredzamus un nediskriminējošus tarifus attiecībā uz piekļuvi tīkliem. Šie tarifi būtu jāpiemēro visiem sistēmas lietotājiem, tos nediskriminējot.
- (33) Ar Direktīvu 2003/54/EK tika ieviesta prasība dalībvalstīm izveidot regulatorus ar īpašām pilnvarām. Tomēr pieredze liecina, ka regulācijas efektivitāti bieži vien mazina regulatoru atkarība no valdības, kā arī nepietiekamas pilnvaras un rīcības brīvība. Tādēļ Eiropadomes sanāksmē 2007. gada 8. un 9. martā Komisija tika aicināta izstrādāt tiesību aktu projektus, lai panāktu valstu energoregulatoru pilnvaru turpmāku saskaņošanu un neatkarības stiprināšanu. Vajadzētu būt iespējai, ka šo valstu regulatīvo iestāžu pilnvaras attiecas gan uz elektroenerģijas, gan gāzes nozari.
- (34) Lai elektroenerģijas iekšējais tirgus darbotos pareizi, energoregulatoriem ir jāspēj pieņemt lēmumus par visiem atbilstošiem regulēšanas jautājumiem un jābūt pilnīgi neatkarīgiem no visām citām publiskām un privātām interesēm. Tas neliedz īstenot ne tiesu iestāžu veiktu pārskatīšanu, ne parlamentāro pārraudzību atbilstīgi dalībvalstu konstitucionālajām tiesībām. Turklāt tas, ka attiecīgās valsts likumdevējs apstiprina regulatora budžetu, nav šķērslis budžeta neatkarībai. Noteikumi par regulatīvās iestādes neatkarību attiecībā uz piešķirtā budžeta īstenošanu būtu jāpiemēro saskaņā ar dalībvalstu normatīvajiem aktiem par budžetu. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pienācīgi ņemt vērā cilvēkresursu pieejamību un valdes lielumu, vienlaikus veicinot valstu regulatīvo iestāžu neatkarību no jebkādam politiskām vai ekonomiskām interesēm, īstenojot atbilstīgu rotācijas sistēmu.
- (35) Lai visiem tirgus dalībniekiem, tostarp jaunpienācējiem, nodrošinātu efektīvu piekļuvi tirgum, ir vajadzīgi nediskriminējoši un izmaksas atspoguļojoši balansēšanas mehānismi. Tiklīdz elektroenerģijas tirgus būs pietiekami likvids,

- tas būtu jāpanāk, izveidojot tādus pārredzamus, uz tirgu balstītus mehānismus elektroenerģijas piegādei un iepirkšanai, kas vajadzīgi atbilstīgi balansēšanas prasībām. Kamēr nav šāda likvīda tirgus, valstu regulatīvajām iestādēm būtu jāieņem aktīva nostāja, lai nodrošinātu to, ka balansēšanas tarifi ir nediskriminējoši un atspoguļo izmaksas. Vienlaikus būtu jānodrošina atbilstīgi stimuli, lai balansētu elektroenerģijas pievadi un izvadi un neapdraudētu sistēmu. Pārvides sistēmu operatori būtu jāveicina tiešo lietotāju un tiešo lietotāju apvienību piedalīšanās rezervju un balansēšanas tirgos.
- (36) Valstu regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt iespējai noteikt vai apstiprināt tarifus vai to aprēķināšanas metodiku, pamatojoties uz pārvides sistēmas operatora vai sadales sistēmas operatora(-u) priekšlikumu, vai arī pamatojoties uz priekšlikumu, par ko vienojušies šie operatori un tīkla lietotāji. Pildot šos uzdevumus, valstu regulatīvajām iestādēm būtu jānodrošina, ka pārvides un sadales tarifi ir nediskriminējoši un atspoguļo izmaksas, kā arī jāņem vērā tīkla robežizmaksas, no kurām ar dalītās ražošanas un pieprasījuma pārvaldības pasākumiem ilgtermiņā izvairās.
- (37) Energoregulatoriem vajadzētu būt pilnvarām pieņemt saistošus lēmumus attiecībā uz elektroenerģijas uzņēmumiem un piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas elektroenerģijas uzņēmumiem, kas nepilda saistības, vai ierosināt, lai kompetenta tiesa tiem piemēro šādas sankcijas. Neskarot konkurences noteikumu piemērošanu, regulatīvajām iestādēm būtu jāpiespīr arī pilnvaras pieņemt lēmumus par vajadzīgajiem pasākumiem, lai nodrošinātu, ka lietotāji gūst labumu no efektīvas konkurētspējas sekmēšanas, kas nodrošina elektroenerģijas iekšējā tirgus pareizu darbību. Virtuālo elektrostaciju izveide – programmas, ar ko laiž tirgū elektroenerģiju un kas uzliek elektroenerģijas uzņēmumam pienākumu ieinteresētiem piegādātājiem uz noteiktu laiku nodrošināt piekļuvi daļai no tā ražošanas jaudas vai arī pārdot vai darīt pieejamu zināmu elektroenerģijas daudzumu – ir viens no iespējamiem pasākumiem, ko var izmantot, lai veicinātu iedarbīgu konkurenci un nodrošinātu tirgus pareizu darbību. Tāpat energoregulatoriem būtu jāpiespīr pilnvaras palīdzēt nodrošināt augstas prasības attiecībā uz universālo un sabiedrisko pakalpojumu, vienlaikus veicinot tirgus atvēršanu, kā arī palīdzēt nodrošināt neaizsargāto lietotāju drošību un patērētāju tiesību aizsardzības pasākumu pilnīgu efektivitāti. Minētie noteikumi nedrīkstētu skart ne Komisijas pilnvaras konkurences noteikumu piemērošanā, tostarp pilnvaras izskatīt apvienošanās gadījumus ar Kopienas dimensiju, ne noteikumus par iekšējo tirgu, piemēram, kapitāla brīvu apriti. Neatkarīgā struktūra, pie kuras var
- griezties puse, ko ietekmē valsts regulatora lēmums, varētu būt tiesa vai cita tiesu iestāde, kam ir pilnvaras veikt tiesas izskatīšanu.
- (38) Valstu regulatīvo iestāžu pilnvaru saskaņošanai būtu jāieņem tiesības nodrošināt stimulus elektroenerģijas uzņēmumiem un piemērot elektroenerģijas uzņēmumiem iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas vai ierosināt, lai kompetenta tiesa piemēro šādas sankcijas. Turklāt regulatīvajām iestādēm vajadzētu būt pilnvarotām pieprasīt atbilstīgu informāciju no elektroenerģijas uzņēmumiem, veikt pienācīgu un pietiekamu izmeklēšanu un izšķirt domstarpības.
- (39) Elektroenerģijas iekšējam tirgum trūkst likviditātes un pārredzamības, un tādējādi tiek traucēta resursu efektīva sadale, nodrošināšanās pret risku un jaunu dalībnieku ienākšana tirgū. Jāuzlabo konkurētspēja un piegādes drošums, visās dalībvalstīs atvieglojot jaunu spēkstaciju integrāciju elektroenerģijas tīklā, jo īpaši iedrošinot jaunus tirgus dalībniekus. Ir jāpalielina uzticība tirgum, tā likviditāte un tirgus dalībnieku skaits, un tādēļ ir jāveic elektroenerģijas piegādes uzņēmumu plašāka regulatīvā pārraudzība. Šīm prasībām nevajadzētu būt pretrunā spēkā esošajiem Kopienas tiesību aktiem, kas reglamentē finanšu tirgus, un tām vajadzētu būt saderīgām ar minētajiem noteikumiem. Energoregulatoriem un finanšu tirgus regulatoriem ir jāsadarbjas, lai savstarpēji palīdzētu labāk pārraudzīt attiecīgos tirgus.
- (40) Pirms Komisija pieņem pamatnostādnes, ar ko sīkāk nosaka lietvedības prasības, Energoregulatoru sadarbības aģentūrai, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 713/2009 (2009. gada 13. jūlijs), ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru⁽¹⁾ ("Aģentūra"), un Eiropas Vērtspapīru regulatoru komitejai ("CESR"), kas izveidota ar Komisijas Lēmumu 2009/77/EK⁽²⁾, būtu jāapspriežas par minēto pamatnostādņu saturu un jākonsultē Komisija par to. Aģentūrai un CESR būtu arī jāsadarbjas, lai turpmāk izpētītu to, vai uz darījumiem ar elektroenerģijas piegādes līgumiem un elektroenerģijas atvasinātajiem instrumentiem būtu jāattiecināta pārredzamības prasības pirmstirdzniecības vai pēctirdzniecības posmā, un, ja tā ir, tad kādām vajadzētu būt šīm prasībām, kā arī jākonsultē Komisija par šo jautājumu.
- (41) Dalībvalstīm vai, ja dalībvalsts tā paredz, regulatīvajai iestādei, būtu jāveicina pārtraucamu piegādes līgumu izstrāde.
- (42) Visām Kopienas rūpniecības un tirdzniecības nozarēm, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, un visiem

(1) Skatīt šā Oficiālā Vēstneša 1. lappusi.

(2) OV L 25, 29.1.2009., 18. lpp.

- Savienības pilsoņiem, kas izmanto iekšējā tirgus saimniecisko labumu, vajadzētu būt arī iespējai izmantot augstu patērētāju aizsardzības līmeni, un jo īpaši taisnīguma, konkurētspējas un nodarbinātības netiešas veicināšanas nolūkā arī majsaimniecību lietotājiem un, ja dalībvalstis to uzskata par vajadzīgu, mazajiem uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai izmantot valsts pakalpojumu garantijas, jo īpaši attiecībā uz piegādes drošumu un saprātīgiem tarifiem. Tāpat šiem lietotājiem būtu vajadzīga iespēja izmantot tiesības uz izvēli, taisnīgumu, pārstāvniecību un domstarpību izšķiršanas mehānismus.
- (43) Gandrīz visas dalībvalstis ir izvēlējušās nodrošināt konkurenci elektroenerģijas ražošanas tirgū, izmantojot pārredzamu atļauju piešķiršanas procedūru. Tomēr dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ir iespēja veicināt piegādes drošumu, sākot konkursa procedūru vai līdzvērtīgu procedūru gadījumā, ja atbilstīgi atļauju piešķiršanas procedūrai noteiktā elektroenerģijas ražošanas jauda nav pietiekama. Vides aizsardzības un pavisam jaunu tehnoloģiju veicināšanas nolūkā dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai rīkot konkursu par jaunu jaudu nodrošināšanu, ņemot vērā publicētos kritērijus. Šāda jauna jauda ietver, *inter alia*, elektroenerģiju no atjaunīgiem enerģijas avotiem un koģenerāciju.
- (44) Piegādes drošuma nolūkā būtu jākontrolē piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvars atsevišķās dalībvalstīs, un pēc kontroles veikšanas būtu jāsaģatavo ziņojums par stāvokli Kopienā, ņemot vērā teritoriju starpsavienojuma jaudu. Šāda kontrole būtu jāveic pietiekami savlaicīgi, lai varētu veikt atbilstīgus pasākumus, ja ir apdraudēts piegādes drošums. Vajadzīgās tīkla infrastruktūras, tostarp starpsavienojuma jaudas, izveidei un uzturēšanai būtu jāsekmē stabila elektroapgāde. Lai nodrošinātu stabilu elektroapgādi, būtiska ir vajadzīgās tīkla infrastruktūras uzturēšana un izveide, kas aptver arī starpsavienojumu jaudu un decentralizētu elektroenerģijas ražošanu.
- (45) Dalībvalstīm būtu jānodrošina majsaimniecību lietotāju un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazo uzņēmumu tiesības saņemt noteiktas kvalitātes elektroenerģiju par skaidri salīdzināmām, pārredzamām un saprātīgām cenām. Lai nodrošinātu augstu sabiedrisko pakalpojumu standartu uzturēšanu Kopienā, par visiem pasākumiem, ko dalībvalstis veic, lai sasniegtu šīs direktīvas mērķi, būtu regulāri jāinformē Komisija. Komisijai būtu regulāri jāpublicē ziņojums, kurā analizēti valstu līmenī veiktie pasākumi sabiedrisko pakalpojumu mērķu sasniegšanā un salīdzināta to efektivitāte, lai sniegtu ieteikumus par valstīs veicamajiem pasākumiem, tādējādi panākot augstus sabiedrisko pakalpojumu standartus. Dalībvalstīm būtu jāveic neaizsargāto lietotāju aizsardzībai vajadzīgie pasākumi elektroenerģijas iekšējā tirgus kontekstā. Šādi pasākumi var būt atšķirīgi, ņemot vērā konkrētos apstākļus attiecīgajās dalībvalstīs, un var ietvert īpašus pasākumus attiecībā uz elektroenerģijas rēķinu apmaksu vai vispārīgākus pasākumus sociālās nodrošināšanas sistēmā. Ja universālo pakalpojumu sniedz arī mazajiem uzņēmumiem, pasākumi šā universālā pakalpojuma nodrošināšanai var būt atšķirīgi atkarībā no tā, vai tie paredzēti majsaimniecību lietotājiem vai mazajiem uzņēmumiem.
- (46) Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošana ir šīs direktīvas pamatprasība, un šajā direktīvā ir svarīgi precizēt kopējos minimālos standartus, kurus ievēro visas dalībvalstis un kuros ņemti vērā mērķi attiecībā uz patērētāju aizsardzību, piegādes drošumu, vides aizsardzību un līdzvērtīgu konkurenci visās dalībvalstīs. Svarīgi, lai sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības varētu interpretēt katrā valstī, ņemot vērā apstākļus valstī un ievērojot Kopienas tiesību aktus.
- (47) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai norīkot galējo piegādātāju. Šis piegādātājs var būt tāda vertikāli integrēta uzņēmuma pārdošanas nodaļa, kas veic arī sadales funkcijas, ja vien tas atbilst šajā direktīvā paredzētajām juridiskās nodalīšanas prasībām.
- (48) Pasākumi, ko dalībvalstis īsteno, lai sasniegtu sociālās ekonomiskās kohēzijas mērķus, jo īpaši varētu ietvert adekvātu ekonomisku stimulu nodrošināšanu, attiecīgā gadījumā izmantojot visus esošos valstu un Kopienas instrumentus. Šie instrumenti var ietvert atbildības mehānismus, lai garantētu vajadzīgos ieguldījumus.
- (49) Ciktāl dalībvalstu veiktie pasākumi sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildei ir valsts atbalsts saskaņā ar Līguma 87. panta 1. punktu, tām ir pienākums paziņot par šiem pasākumiem Komisijai saskaņā ar Līguma 88. panta 3. punktu.
- (50) Ir turpmāk jāpildnveido sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp saistībā ar universālo pakalpojumu, un no tām izrietošās kopējās obligātās prasības, lai visiem patērētājiem, jo īpaši neaizsargātiem patērētājiem, nodrošinātu ieguvumus no konkurences un taisnīgām cenām. Sabiedriskā pakalpojuma prasības būtu jāinterpretē valstu līmenī, ņemot vērā situāciju attiecīgajā valstī; dalībvalstīm tomēr būtu jāievēro Kopienas tiesību akti. Savienības pilsoņiem un, ja dalībvalstis to uzskata par vajadzīgu, mazajiem uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai izmantot sabiedriskā pakalpojuma saistības, jo īpaši attiecībā uz piegādes drošumu un

- saprātīgām cenām. Galvenais lietotāju apgādes faktors ir piekļuve objektīviem un pārredzamiem patēriņa datiem. Tādējādi patērētājiem vajadzētu būt iespējai piekļūt saviem patēriņa datiem un ar tiem saistītajām cenām un pakalpojumu izmaksām, lai tie varētu aicināt konkurentus uz šo datu pamata sagatavot piedāvājumu. Patērētājiem būtu arī jānodrošina tiesības būt pienācīgi informētiem par savu enerģijas patēriņu. Priekšapmaksai ir jāatspoguļo iespējams elektrības patēriņš, un dažādām maksājumu sistēmām vajadzētu būt nediskriminējošām. Patērētājiem pietiekami bieži sniegta informācija par enerģijas izmaksām radīs stimulu enerģiju taupīt, jo lietotāji skaidri redzēs, kā ieguldījumi energoefektivitātē un patēriņa paradumu maiņa ietekmē viņu energopatēriņa rēķinus. Šajā sakarībā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/32/EK (2006. gada 5. aprīlis) par enerģijas galapatēriņa efektivitāti un energoefektivitātes pakalpojumiem ⁽¹⁾ pilnīga īstenošana palīdzēs lietotājiem samazināt enerģijas izmaksas.
- (51) Šajā direktīvā galvenā nozīme būtu jāpiešķir patērētāju interesēm, un pakalpojuma kvalitātei vajadzētu būt vienai no elektroenerģijas uzņēmumu galvenajām atbildībām. Būtu jāpastiprina un jānodrošina pašreizējās patērētāju tiesības, un tam būtu jāietver lielāka pārredzamība. Patērētāju aizsardzībai būtu jānodrošina, ka visi patērētāji plašākā Kopienas perspektīvā gūst labumu no konkurētspējīga tirgus. Patērētāju tiesību ievērošana būtu jāīsteno dalībvalstīm vai, ja dalībvalsts tā paredz, regulatīvajām iestādēm.
- (52) Patērētājiem būtu jādara pieejama skaidra un saprotama informācija par viņu tiesībām saistībā ar enerģētikas nozari. Komisijai, apspriežoties ar attiecīgajām ar ieinteresētajām personām, tostarp ar dalībvalstīm, valsts regulatīvajām iestādēm, patērētāju organizācijām un elektroenerģijas uzņēmumiem, būtu jā sagatavo pieejams, lietotājiem draudzīgs enerģijas patērētāju kontrolosaraksts, kas patērētājiem sniegtu praktisku informāciju par viņu tiesībām. Šis enerģijas patērētāja kontrolosaraksts būtu jānodrošina visiem patērētājiem, un tam vajadzētu būt publiski pieejamam.
- (53) Enerģētiskā nabadzība Kopienā ir arvien lielāka problēma. Tādēļ skartajām dalībvalstīm, kas vēl to nav izdarījušas, būtu jāizstrādā valsts rīcības plāni vai citi piemēroti mehānismi, lai novērstu enerģētisko nabadzību un mazinātu to cilvēku skaitu, kuri nonākuši šādā situācijā. Jebkurā gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina neaizsargāto lietotāju energoapgāde. Lai to izdarītu, varētu izmantot integrētu pieeju, piemēram, saistībā ar sociālo politiku un pasākumiem sociālā nodrošinājuma vai mājokļu energoefektivitātes uzlabošanas jomā. Ar šo direktīvu vismaz būtu jāradā iespēja īstenot valsts politiku neaizsargāto lietotāju labā.
- (54) Efektīvi un visiem patērētājiem pieejami domstarpību izšķiršanas līdzekļi garantē patērētāju lielāku aizsardzību. Dalībvalstīm būtu jāievieš ātras un efektīvas sūdzību izskatīšanas procedūras.
- (55) Vajadzētu būt iespējai viedo mērāparātu sistēmu ieviešanu balstīt uz ekonomisko izvērtējumu. Ja izvērtējumā secina, ka šādu mērāparātu sistēmu ieviešana ir ekonomiski pamatota un rentabla tikai lietotājiem, kas patērē noteiktu elektroenerģijas daudzumu, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai to ņemt vērā, veidojot viedo mērāparātu sistēmas.
- (56) Tirgus cenām būtu jānodrošina pareizie stimuli tīklu attīstībai un ieguldījumi jauna veida elektroenerģijas ražošanā.
- (57) Godīgas konkurences veicināšanai un vieglai dažādu piegādātāju pieejamībai, kā arī jauna veida elektroenerģijas ražošanas sekmēšanai vajadzētu būt īpaši svarīgiem faktoriem dalībvalstīs, lai ļautu patērētājiem pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā liberalizēts elektroenerģijas iekšējais tirgus.
- (58) Lai izveidotu elektroenerģijas iekšējo tirgu, dalībvalstīm būtu jāveicina savu valstu tīklu integrācija un tīklu operatoru sadarbība Kopienas un reģionālā līmenī, integrējot arī tādas izolētas sistēmas, kas veido Kopienā pastāvošās "elektroenerģijas salas".
- (59) Īsta elektroenerģijas iekšējā tirgus attīstībai ar savienoto tīklu Kopienā palīdzību vajadzētu būt vienam no galvenajiem šīs direktīvas mērķiem, un tādēļ vienam no regulatīvo iestāžu galvenajiem uzdevumiem, vajadzības gadījumā cieši sadarbojoties ar Aģentūru, vajadzētu būt pārrobežu starpsavienojumu un reģionālo tirgu regulēšanas jautājumiem.
- (60) Vienam no šīs direktīvas galvenajiem mērķiem vajadzētu būt arī izstrādāt kopējus noteikumus, lai nodrošinātu īstu iekšējo tirgu un plaši pieejamu elektroenerģijas piegādi. Šajā nolūkā neizkropļotas tirgus cenas nodrošinātu stimulu pārrobežu starpsavienojumiem un ieguldījumiem jauna veida enerģijas ražošanā, vienlaikus ilgtermiņā radot cenu konvergenci.
- (61) Regulatīvajām iestādēm būtu arī jāsniedz informācija par tirgu, lai Komisija varētu veikt savas funkcijas – novērot un uzraudzīt elektroenerģijas iekšējo tirgu un tā attīstību īstermiņā, vidējā termiņā un ilgtermiņā, tostarp tādas

(1) OV L 114, 27.4.2006., 64. lpp.

aspektus kā ražošanas jauda, dažādi elektroenerģijas ražošanas avoti, pārvades un sadales infrastruktūra, pakalpojumu kvalitāte, pārrobežu tirdzniecība, pārslodzes vadība, ieguldījumi, vairumtirdzniecības un patērētāju cenas, tirgus likviditāte, kā arī vides aizsardzības un efektivitātes uzlabošana. Valstu regulatīvajām iestādēm būtu jāziņo konkurences iestādēm un Komisijai par tām dalībvalstīm, kurās cenas kropļo konkurenci un apdraud tirgus pareizu darbību.

(62) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi – proti, izveidot pilnībā funkcionējošu elektroenerģijas iekšējo tirgu – nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka tādēļ šo mērķi var labāk sasniegt Kopienas līmenī, Kopiena var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi šā mērķa sasniegšanai.

(63) Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 714/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi tīklam elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecībā⁽¹⁾ Komisija var pieņemt pamatnostādnes, lai sasniegtu vajadzīgo saskaņotības pakāpi. Šīs pamatnostādnes, kas ir saistošs īstenošanas pasākums, attiecībā uz dažiem šīs direktīvas noteikumiem ir arī piemēroti instrumenti, ko pēc vajadzības var ātri pielāgot.

(64) Šīs direktīvas īstenošanai vajadzīgie pasākumi būtu jāpieņem saskaņā ar Padomes Lēmumu 1999/468/EK (1999. gada 28. jūnijs), ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību⁽²⁾.

(65) Jo īpaši Komisija būtu jāpilnvaro pieņemt pamatnostādnes, kas vajadzīgas, lai panāktu minimālo saskaņotības pakāpi šīs direktīvas mērķa sasniegšanai. Šie pasākumi, kuri ir vispārīgi un kuru mērķis ir grozīt nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to ar jauniem nebūtiskiem elementiem, jāpieņem saskaņā Lēmuma 1999/468/EK ar 5.a pantā paredzēto regulatīvo kontroles procedūru.

(66) Saskaņā ar 34. punktu Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu⁽³⁾ dalībvalstīm ir ieteikts gan savām vajadzībām, gan Kopienas interesēs izstrādāt savas tabulas, kurās pēc iespējas precīzāk atspoguļota atbilstība starp šo direktīvu un tās transponēšanas pasākumiem, un padarīt tās publiski pieejamas.

(67) Ņemot vērā to, kādus grozījumus pašlaik izdara Direktīvā 2003/54/EK, skaidrības un racionalizācijas nolūkā ir vēlams attiecīgos noteikumus pārstrādāt, tos visus apvienojot vienā jaunās direktīvas tekstā.

(68) Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas jo īpaši ir atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

PRIEKŠMETS, DARBĪBAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1. pants

Priekšmets un darbības joma

Ar šo direktīvu paredz kopīgus noteikumus elektroenerģijas ražošanai, pārvadei, sadalei un piegādei, kā arī patērētāju aizsardzības noteikumus, lai Kopienā uzlabotu un integrētu konkurētspējīgus elektroenerģijas tirgus. Ar to nosaka normas, kas attiecas uz elektroenerģijas nozares organizāciju un darbību, atvērtu piekļuvi tirgum, kritērijiem un procedūrām, kuras piemēro konkurētspējīgu piešķiršanai, kā arī uz sistēmu vadīšanu. Tā arī nosaka elektroenerģijas patērētāju vispārējās saistības un tiesības un precīzē konkurences prasības.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) “ražošana” ir elektroenerģijas ražošana;
- 2) “ražotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kas ražo elektroenerģiju;
- 3) “pārvade” ir elektroenerģijas transportēšana ļoti augsta sprieguma un augsta sprieguma starpsavienotā sistēmā, lai to piegādātu tiešajiem lietotājiem, bet neietverot piegādi;
- 4) “pārvades sistēmas operators” ir fiziska vai juridiska persona, kas ir atbildīga par pārvades sistēmas darbību, uzturēšanas nodrošināšanu un, attiecīgā gadījumā, attīstību noteiktā teritorijā un – attiecīgā gadījumā – par tās starpsavienošānu ar citām sistēmām un par sistēmas spēju ilgtermiņā atbilst pamatotām elektroenerģijas pārvades prasībām;
- 5) “sadale” ir elektroenerģijas transportēšana augsta sprieguma, vidēja sprieguma un zema sprieguma sadales sistēmās, lai to piegādātu lietotājiem, bet neietverot piegādi;

⁽¹⁾ Skatīt šā Oficiālā Vēstneša 15. lappusi.

⁽²⁾ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

⁽³⁾ OV C 321, 31.12.2003., 1. lpp.

- 6) "sadales sistēmas operators" ir fiziska vai juridiska persona, kas ir atbildīga par sadales sistēmas darbību, uzturēšanas nodrošināšanu un, vajadzības gadījumā, attīstību noteiktā teritorijā un – attiecīgā gadījumā – par tās starpsavienošanu ar citām sistēmām un par sistēmas spēju ilgtermiņā atbilst pamatotām elektroenerģijas sadales prasībām;
- 7) "lietotājs" ir elektrības vairumtirgotājs vai tiešais lietotājs;
- 8) "vairumtirgotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas pērk elektroenerģiju, lai to pārdotu sistēmā, kurā tā pastāvīgi darbojas, vai ārpus tās;
- 9) "tiešais lietotājs" ir lietotājs, kas pērk elektroenerģiju paša patēriņam;
- 10) "mājsaimniecību lietotājs" ir lietotājs, kas pērk elektroenerģiju mājsaimniecības patēriņam, bet ne saimnieciskai vai profesionālai darbībai;
- 11) "lietotājs, kas nav mājsaimniecību lietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kurš pērk elektroenerģiju patēriņam, kas nav mājsaimniecības patēriņš; tas ietver ražotājus un vairumtirgotājus;
- 12) "tiesīgais lietotājs" ir lietotājs, kam ir tiesības pirkt elektroenerģiju no brīvi izvēlēta piegādātāja 33. panta nozīmē;
- 13) "starpsavienojums" ir ierīce, ar ko savieno elektroenerģijas sistēmas;
- 14) "starpsavienota sistēma" ir vairākas pārvades un sadales sistēmas, kas savienotas ar vienu vai vairākiem starpsavienojumiem;
- 15) "tieša līnija" ir vai nu elektroenerģijas līnija, kas saista atsevišķu ražošanas objektu ar atsevišķu lietotāju, vai arī elektroenerģijas līnija, kas saista elektroenerģijas ražotāju un piegādes uzņēmumu, lai veiktu tiešu piegādi savām telpām, meitasuzņēmumiem un tiesīgiem lietotājiem;
- 16) "ekonomiskā prioritāte" ir elektroenerģijas piegādes avotu klasifikācija saskaņā ar ekonomiskiem kritērijiem;
- 17) "palīgpakalpojums" ir pakalpojums, kas vajadzīgs, lai pārvades vai sadales sistēma darbotos;
- 18) "sistēmas lietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas veic piegādes pārvades vai sadales sistēmai vai saņem piegādes no šīs sistēmas;
- 19) "piegāde" ir elektroenerģijas pārdošana, tostarp tālākpārdošana, lietotājiem;
- 20) "integrēts elektroenerģijas uzņēmums" ir vertikāli vai horizontāli integrēts uzņēmums;
- 21) "vertikāli integrēts uzņēmums" ir elektroenerģijas uzņēmums vai elektroenerģijas uzņēmumu grupa, kurā viena un tā pati persona vai personas var tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu un kurā uzņēmums vai uzņēmumu grupa veic vismaz vienu no pārvades vai sadales funkcijām un vismaz vienu no elektroenerģijas ražošanas vai piegādes funkcijām;
- 22) "saistīts uzņēmums" ir saistīts uzņēmums nozīmē, kas paredzēta 41. pantā Padomes Septītajā direktīvā 83/349/EEK (1983. gada 13. jūnijs), kas pamatojas uz Līguma 44. panta 2. punkta g) apakšpunktu (*) un attiecas uz konsolidētajiem pārskatiem (1), un/vai saistīts uzņēmums minētās direktīvas 33. panta 1. punkta nozīmē, un/vai uzņēmums, kas pieder vieniem un tiem pašiem akcionāriem;
- 23) "horizontāli integrēts uzņēmums" ir uzņēmums, kas pilda vismaz vienu no šādām funkcijām: elektroenerģijas ražošana pārdošanai, tās pārvade, sadalīšana vai piegāde, un kādu citu darbību, kura nav saistīta ar elektroenerģiju;
- 24) "konkursa procedūra" ir procedūra, kurā plānotās papildu prasības un rezerves jaudu nodrošina ar piegādi no jaunas vai esošas elektroenerģijas ražošanas iekārtas;
- 25) "ilgtermiņa plānošana" ir ražošanas, pārvades un sadales jaudām vajadzīgo ieguldījumu plānošana ilgam termiņam, lai apmierinātu pieprasījumu pēc elektroenerģijas sistēmā un nodrošinātu lietotāju apgādi;
- 26) "maza, izolēta sistēma" ir jebkura sistēma, kuras patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 3 000 GWh un kurā mazāk nekā 5 % gadā patēriņa iegūst no starpsavienojuma ar citām sistēmām;
- 27) "izolēta mikrosistēma" ir sistēma, kuras patēriņš 1996. gadā bija mazāks par 500 GWh un kurai nav savienojumu ar citām sistēmām;
- 28) "drošums" ir gan elektroenerģijas piegādes un apgādes drošums, gan tehniskā drošība;
- 29) "energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldība" ir vispārēja vai integrēta pieeja, ar ko ietekmē elektroenerģijas patēriņa apjomu un grafiku, lai samazinātu primāro enerģijas patēriņu un maksimālo slodzi, priekšroku dodot ieguldījumiem energoefektivitātes pasākumos vai citos pasākumos, piemēram, pārtraucamas piegādes līgumos, nevis ieguldījumiem ražošanas jaudas palielināšanai, ja šie ieguldījumi energoefektivitātes pasākumos ir visefektīvākā un ekonomiskākā izvēle, ņemot vērā samazināta enerģijas patēriņa pozitīvo ietekmi uz vidi, kā arī piegādes drošumu un ar to saistītos sadales izmaksu jautājumus;

(*) Direktīvas 83/349/EEK nosaukums ir koriģēts, ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līguma pantu pārnumurēšanu saskaņā ar Amsterdāmas Līguma 12. pantu; sākotnējā atsauce bija uz 54. panta 3. punkta g) apakšpunktu.

(1) OV L 193, 18.7.1983., 1. lpp.

- 30) "atjaunīgi enerģijas avoti" ir atjaunīgi nefosili enerģijas avoti (vēja, saules, ģeotermālā, viļņu, plūdmainīgu enerģija, hidroenerģija, biomasas enerģija, atkritumu poligonu un notekūdeņu attīrīšanas iekārtu gāzes un biogāzes);
- 31) "dalīta ražošana" ir enerģijas ražotnes, kas savienotas ar sadales sistēmu;
- 32) "elektroenerģijas piegādes līgums" ir līgums par elektroenerģijas piegādi, kas neietver elektroenerģijas atvasinātos instrumentus;
- 33) "elektroenerģijas atvasinātais instruments" ir finanšu instruments, kas norādīts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/39/EK (2004. gada 21. aprīlis), kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem ⁽¹⁾, I pielikuma C sadaļas 5., 6. vai 7. punktā un ir saistīts ar elektroenerģiju;
- 34) "kontrolē" ir jebkādas tiesības, līgumi un citi līdzekļi, kas atsevišķi vai kopā faktiski vai juridiski dod iespēju izšķiroši ietekmēt uzņēmumu, jo īpaši:
- a) īpašumtiesības vai tiesības izmantot visus uzņēmuma aktīvus vai to daļu;
- b) tiesības vai līgumi, kas piešķir izšķirošu ietekmi attiecībā uz uzņēmuma institūciju sastāvu, balsojumu vai lēmumiem;
- 35) "elektroenerģijas uzņēmums" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas veic vismaz vienu no šādām funkcijām – ražo, pārvada, sadala, piegādā vai iegādājas elektroenerģiju un atbild par komerciāliem, tehniskiem un/vai uzturēšanas uzdevumiem, kas ir saistīti ar šīm funkcijām, bet šo personu kategorija neietver tiešos lietotājus.

II NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI NOZARES ORGANIZĀCIJAI

3. pants

Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un lietotāju aizsardzība

1. Pamatojoties uz savu iestāžu sistēmu un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi, un minētos uzņēmumus nediskriminē pēc to tiesībām vai pienākumiem.

⁽¹⁾ OV L 145, 30.4.2004., 1. lpp.

2. Pilnībā ievērojot attiecīgos Līguma noteikumus, jo īpaši tā 86. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka Kopienas elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. Attiecībā uz piegādes drošumu, energoefektivitāti/pieprasījuma pārvaldību un vides aizsardzības un ar enerģiju no atjaunīgiem avotiem saistīto mērķu sasniegšanu, kā minēts šajā punktā, dalībvalstis var ieviest ilgtermiņa plānošanu, ņemot vērā iespēju, ka sistēmai varētu vēlēties piekļūt trešās personas.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka visi mājāsaimniecību lietotāji un, ja dalībvalstis uzskata par vajadzīgu, mazie uzņēmumi, (t. i., uzņēmumi, kuros strādā mazāk nekā 50 darbinieki un kuru gada apgrozījums vai bilance nepārsniedz EUR 10 miljonus), var saņemt universālo pakalpojumu, kas ietver tiesības saņemt konkrētas kvalitātes elektroenerģiju savā teritorijā par saprātīgām, viegli un skaidri salīdzināmām, pārskatāmām un nediskriminējošām cenām. Lai nodrošinātu universālā pakalpojuma sniegšanu, dalībvalstis var norādīt pēdējo garantēto piegādātāju. Dalībvalstis uzliek sadales uzņēmumiem pienākumu pieslēgt lietotājus to tīklam saskaņā ar noteikumiem, nosacījumiem un tarifiem, kas noteikti atbilstīgi 37. panta 6. punktā paredzētajai procedūrai. Šī direktīva neliedz dalībvalstīm stiprināt mājāsaimniecību patērētāju, mazo un vidējo patērētāju tirgus pozīciju, veicinot brīvprātīgas grupēšanās iespējas, lai nodrošinātu minētās patērētāju kategorijas pārstāvību.

Šā punkta pirmo daļu īsteno pārskatāmi un nediskriminējoši, un tā nekavē 33. pantā noteikto tirgus atvēršanu.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka visiem lietotājiem ir tiesības saņemt elektroenerģiju no piegādātāja, ja piegādātājs tam piekrīt, neatkarīgi no tā, kurā dalībvalstī piegādātājs ir reģistrēts, ja piegādātājs ievēro spēkā esošos tirdzniecības un balansēšanas noteikumus. Šajā sakarā dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka administratīvās procedūras nerada šķēršļus piegādes uzņēmumiem, kas jau ir reģistrēti citā dalībvalstī.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) ja lietotājs, ievērojot līguma noteikumus, vēlas mainīt piegādātāju, attiecīgais(-ie) operators(-i) maiņu veic trīs nedēļās; un
- b) lietotājiem ir tiesības saņemt visus attiecīgos patēriņa datus.

Dalībvalstis nodrošina, ka šā punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktā minētās tiesības nediskriminējoši piešķir visiem lietotājiem attiecībā uz izmaksām, ieguldīto darbu vai laiku.

6. Ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

7. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu tiešos lietotājus, un jo īpaši nodrošina pietiekamu aizsardzību neaizsargātiem lietotājiem. Šajā sakarā katra dalībvalsts definē neaizsargāta lietotāja jēdzienu, kas var būt ar atsauci uz enerģētisko nabadzību un, *inter alia*, uz aizliegumu krīžu laikā atslēgt šādus lietotājus. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek piemērotas ar neaizsargātiem lietotājiem saistītās tiesības un pienākumi. Tās jo īpaši veic pasākumus, lai aizsargātu tiešos lietotājus attālos apgabalos. Tās nodrošina patērētāju aizsardzību augstā līmenī, jo īpaši attiecībā uz pārrēķināšanu, kas saistīta ar līguma noteikumiem un nosacījumiem, vispārīgu informāciju un domstarpību izšķiršanas kārtību. Dalībvalstis nodrošina to, ka tiesīgie lietotāji var viegli pāriet pie jauna piegādātāja. Vismaz attiecībā uz māsaimniecību lietotājiem minētie pasākumi ietver I pielikumā minētos pasākumus.

8. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, piemēram, izstrādā valsts rīcības plānus enerģētikas jomā, paredz sociālā nodrošinājuma pabalstus, lai neaizsargātiem lietotājiem nodrošinātu nepieciešamo elektroenerģijas apgādi, vai paredz atbalstu energoefektivitātes uzlabošanai, lai novērstu enerģētisko nabadzību, ja tā konstatēta, tostarp plašākā nabadzības kontekstā. Šādi pasākumi nekavē tirgus efektīvu atvēršanu, kā izklāstīts 33. pantā, un tirgus darbību, un attiecīgā gadījumā par tiem informē Komisiju saskaņā ar šā panta 15. punktu. Šī informācija neietver pasākumus, ko veic vispārējā sociālā nodrošinājuma sistēmā.

9. Dalībvalstis nodrošina to, ka elektroenerģijas piegādātāji tiešajiem lietotājiem paredzētajos rēķinos vai kopā ar tiem reklamāmas materiālos precizē šādu informāciju:

- a) katra enerģijas avota daļu kopējā enerģijas avotu apjomā, ko attiecīgais piegādātājs izmantojis iepriekšējā gadā, saskaņotā un valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā;
- b) vismaz norādi uz esošiem informācijas avotiem, piemēram, interneta vietnēm, kur ir publiski pieejama informācija par ietekmi uz vidi, vismaz attiecībā uz CO₂ emisijām un radioaktīvajiem atkritumiem, ko radījusi attiecīgā piegādātāja elektroenerģijas ražošana no tam pieejamā kopējā enerģijas avotu apjoma iepriekšējā gadā;
- c) informāciju par viņu tiesībām attiecībā uz domstarpību izšķiršanas līdzekļiem, kas ir viņu rīcībā domstarpību gadījumā.

Attiecībā uz šā punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunktu saistībā ar elektroenerģiju, kas iegūta apmaiņas ceļā vai importēta no uzņēmuma ārpus Kopienas, var izmantot kopējo apjomu, kas nodrošināts apmaiņas ceļā vai piegādāts no minētā uzņēmuma ārpus Kopienas.

Regulatīvā iestāde vai jebkura cita kompetenta valsts iestāde veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka informācija, ko piegādātāji sniedz saviem lietotājiem saskaņā ar šo pantu, ir uzticama un tiek sniegta valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā.

10. Dalībvalstis īsteno pasākumus, lai sasniegtu sociālās ekonomiskās kohēzijas un vides aizsardzības mērķus, kas attiecīgā gadījumā ietver energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumus un līdzekļus cīņai pret klimata izmaiņām, un piegādes drošuma panākšanu. Šie pasākumi jo īpaši ietver atbilstošu ekonomisku stimulu nodrošināšanu, attiecīgā gadījumā izmantojot visus esošos valstu un Kopienas instrumentus, lai uzturētu un ierīkotu vajadzīgo tīkla infrastruktūru, tostarp starpsavienojumu jaudu.

11. Lai veicinātu energoefektivitāti, dalībvalstis vai, ja dalībvalsts to paredz, regulatīvā iestāde stingri iesaka elektroenerģijas uzņēmumiem optimizēt elektroenerģijas izmantošanu, piemēram, sniedzot enerģētikas pārvaldības pakalpojumus, izstrādājot jaunas cenu veidošanas metodes vai ieviešot viedo mēraparātu sistēmas vai, attiecīgā gadījumā, viedos tīklus.

12. Dalībvalstis nodrošina vienotu kontaktpunktu izveidi, lai padarītu patērētājiem pieejamu visu informāciju par viņu tiesībām, spēkā esošajiem tiesību aktiem un domstarpību izšķiršanas līdzekļiem, kas viņu rīcībā ir domstarpību gadījumā. Šādi kontaktpunkti var būt daļa no vispārējiem patērētāju informācijas punktiem.

13. Dalībvalstis nodrošina, ka neatkarīgs mehānisms, piemēram, enerģētikas ombuds vai patērētāju organizācija, nodrošina sūdzību efektīvu izskatīšanu un domstarpību ārpusstiesas izšķiršanu.

14. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepieņemt 7., 8., 32. un/vai 34. pantu, ja to piemērošana radītu juridiskus vai faktiskus šķēršļus elektroenerģijas uzņēmumiem uzlikto saistību izpildei vispārējās ekonomiskās interesēs, un ciktāl tas neietekmē nozares attīstību tā, ka tas būtu pretrunā Kopienas interesēm. Kopienas interesēs ir, *inter alia*, konkurence attiecībā uz tiesīgiem lietotājiem saskaņā ar šo direktīvu un Līguma 86. pantu.

15. Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis informē Komisiju par visiem pasākumiem, ko tās pieņēmušas, lai izpildītu universālā pakalpojuma un sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp patērētāju aizsardzības un vides aizsardzības nodrošināšanu, kā arī par to iespējamo ietekmi uz vietējo un starptautisko konkurenci, neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanai jāatkāpjas no šīs direktīvas. Pēc tam reizi divos gados tās informē Komisiju par visām izmaiņām šādos pasākumos neatkarīgi no tā, vai šo pasākumu veikšanai jāatkāpjas no šīs direktīvas.

16. Apspriežoties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp ar dalībvalstīm, valstu regulatīvajām iestādēm, patērētāju organizācijām, elektroenerģijas uzņēmumiem un – pamatojoties uz līdz šim panākto progresu ar sociālajiem partneriem, Komisija izstrādā skaidru un kodolīgu enerģijas patērētājiem paredzētu praktiskās informācijas kontrolosarakstu attiecībā uz enerģijas patērētāju tiesībām. Dalībvalstis nodrošina, ka elektroenerģijas piegādātāji vai sadales sistēmu operatori sadarbībā ar regulatīvo iestādi veic vajadzīgos pasākumus, lai katrs patērētājs saņemtu enerģijas patērētāja kontrolosaraksta eksemplāru un lai nodrošinātu, ka šis saraksts ir darīts publiski pieejams.

4. pants

Piegādes drošuma uzraudzība

Dalībvalstis nodrošina piegādes drošuma jautājumu uzraudzību. Ja dalībvalstis to atzīst par vajadzīgu, tās var deleģēt šo uzdevumu 35. pantā minētajām regulatīvajām iestādēm. Šī uzraudzība jo īpaši attiecas uz piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvaru valstu tirgū, paredzamā nākotnes pieprasījuma līmeni un paredzēto papildu jaudu, ko plāno vai ierīko, un tīklu uzturēšanas kvalitāti un līmeni, kā arī uz pasākumiem, ko veic maksimāla pieprasījuma gadījumā un viena vai vairāku piegādātāju trūkuma gadījumā. Kompetentās iestādes ik pēc diviem gadiem līdz 31. jūlijam publicē ziņojumu, kurā izklāstīti secinājumi, kas izriet no minēto jautājumu uzraudzības, kā arī pasākumi, kas veikti vai ko plāno veikt, lai tos risinātu, un tās tūlīt nosūta šo ziņojumu Komisijai.

5. pants

Tehniskie noteikumi

Regulatīvās iestādes, ja dalībvalstis tā nosaka, vai dalībvalsti nodrošina, ka tiek noteikti tehniskie drošības kritēriji un ka tiek izstrādāti un publicēti tehniskie noteikumi, ar ko nosaka tehniskā projekta un vadīšanas obligātās prasības savienojumam ar ražošanas objektu sistēmu, sadales sistēmām, tieši savienotajām patērētāju iekārtām, starpsavienojumu ķēdēm un tiešajām līnijām. Šie tehniskie noteikumi nodrošina sistēmu savstarpēju izmantojamību un ir objektīvi un nediskriminējoši. Aģentūra attiecīgā gadījumā var sagatavot atbilstīgus ieteikumus par to, kā panākt atbilstību ar šiem noteikumiem. Šos noteikumus dara zināmus Komisijai saskaņā ar 8. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 98/34/EK (1998. gada 22. jūnijs), kas nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko standartu un noteikumu, un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu sfērā ⁽¹⁾.

6. pants

Reģionālās sadarbības veicināšana

1. Dalībvalstis, kā arī regulatīvās iestādes savstarpēji sadarbojas, lai integrētu valstu tirgus vienā vai vairākos reģionālos līmeņos, kas ir pirmais solis uz pilnībā liberalizēta iekšējā tirgus izveidi. Jo īpaši regulatīvās iestādes, ja dalībvalstis tā nosaka, vai

dalībvalstis veicina un atvieglo pārvades sistēmu operatoru sadarbību reģionālā līmenī, tostarp pārrobežu jautājumos, lai izveidotu konkurētspējīgu elektroenerģijas iekšējo tirgu, sekmē savu juridisko, regulatīvo un tehnisko sistēmu saskaņotību un veicina tādu izolēto sistēmu integrāciju, kuras veido Kopienā pastāvošās "elektroenerģijas salas". Šādas reģionālās sadarbības aptvertā ģeogrāfiskā teritorija ietver sadarbību ģeogrāfiskajās teritorijās, kas ir noteiktas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 714/2009 12. panta 3. punktu. Šāda sadarbība var aptvert citas ģeogrāfiskās teritorijas.

2. Aģentūra sadarbojas ar valstu regulatīvajām iestādēm un pārvades sistēmu operatoriem, lai nodrošinātu reģionu regulatīvo sistēmu saderību starp reģioniem ar mērķi izveidot konkurētspējīgu elektroenerģijas iekšējo tirgu. Ja Aģentūra uzskata, ka ir vajadzīgi saistoši noteikumi attiecībā uz šādu sadarbību, tā sniedz atbilstīgus ieteikumus.

3. Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmu operatoriem reģionālā līmenī ir viena vai vairākas integrētas sistēmas, kas piešķirtās jaudas un tīkla drošības pārbaudes izteiksmē pārklāj divas vai vairāk dalībvalstis.

4. Ja vertikāli integrēti pārvades sistēmu operatori ir iesaistīti kopuzņēmumā, kas ir izveidots šādas sadarbības īstenošanai, kopuzņēmums nosaka un īsteno atbilstības programmu, kurā noteikti veicamie pasākumi, lai novērstu diskriminējošas un konkurenci traucējošas darbības. Minētajā atbilstības programmā paredz konkrētus pienākumus, kas darbiniekiem jāveic, lai sasniegtu diskriminējošu un konkurenci traucējošu darbību novēršanas mērķi. To apstiprina Aģentūra. Atbilstību programmai neatkarīgi pārrauga vertikāli integrēta pārvades sistēmas operatora atbilstības amatpersonas.

III NODAĻA

ENERĢIJAS RAŽOŠANA

7. pants

Atļaujas izsniegšanas procedūra attiecībā uz jaunām jaudām

1. Jaunu enerģijas ražošanas jaudu būvniecības sakarā dalībvalstis paredz atļaujas izsniegšanas procedūru, ko ievēro saskaņā ar objektīviem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem kritērijiem.

2. Dalībvalstis nosaka kritērijus, kurus ievēro, piešķirot atļaujas enerģijas ražošanas iekārtu būvniecībai to teritorijā. Nosakot atbilstīgos kritērijus, dalībvalstis apsver:

- elektroenerģijas sistēmas, tās iekārtu un saistītā aprīkojuma drošību un drošumu;

⁽¹⁾ OV L 204, 21.7.1998., 37. lpp.

- b) iedzīvotāju veselības aizsardzību un drošību;
- c) vides aizsardzību;
- d) zemes izmantojumu un objektu novietojumu;
- e) valsts zemes izmantojumu;
- f) energoefektivitāti;
- g) primāro enerģijas avotu veidu;
- h) pretendenta specifiskos rādītājus, piemēram, tehniskās, ekonomiskās un finansiālās iespējas;
- i) atbilstību pasākumiem, kas pieņemti saskaņā ar 3. pantu;
- j) ražošanas ieguldījumu, lai sasniegtu Kopienas mērķi, ka 2020. gadā Kopienas galīgajā enerģijas bruto patēriņā no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas īpatsvars veido vismaz 20 %, kā minēts 3. panta 1. punktā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/28/EK (2009. gada 23. aprīlis) par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu ⁽¹⁾; un
- k) ražošanas ieguldījumu emisiju samazināšanā.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka ir īpašas atļauju procedūras attiecībā uz mazajiem decentralizētajiem ražotājiem un/vai dalīto ražošanu, kurās ņem vērā to ierobežoto apjomu un potenciālo ietekmi.

Dalībvalstis var izstrādāt pamatnostādnes par šo īpašo atļauju procedūru. Valstu regulatīvās iestādes vai citas kompetentās valsts iestādes, tostarp plānošanas iestādes, pārskata šīs pamatnostādnes un var ieteikt to grozījumus.

Ja dalībvalstis ir noteikušas īpašas zemes izmantojuma atļauju procedūras, ko piemēro lieliem jaunas infrastruktūras jaudas projektiem ražošanā, dalībvalstis attiecīgā gadījumā šo procedūru darbības jomā iekļauj jaunas ražošanas iekārtas būvniecību un īsteno procedūras nediskriminējoši un atbilstīgā laikposmā.

4. Atļaujas izsniegšanas procedūru un kritērijus publisko. Pretendentus informē par atļaujas izsniegšanas atteikuma iemesliem. Iemesliem jābūt objektīviem, nediskriminējošiem, labi pamatotiem un ar attiecīgu pamatojuma izklāstu. Pretendentam dara zināmu pārsūdzības kārtību.

8. pants

Konkurss par jaunām jaudām

1. Dalībvalstis piegādes drošuma nolūkā atbilstīgi publicētiem kritērijiem nodrošina iespēju izveidot jaunas jaudas vai veikt

⁽¹⁾ OV L 140, 5.6.2009., 16. lpp.

energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumus, izmantojot konkursa procedūru vai citu pārskatāmības un taisnīguma ziņā līdzvērtīgu procedūru. Tomēr šīs procedūras var ieviest vienīgi tad, ja, pamatojoties uz atļauju izsniegšanas procedūru, būvējamā enerģijas ražošanas iekārta vai veicamie energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumi nav pietiekami, lai nodrošinātu piegādes drošumu.

2. Vides aizsardzības un pavisam jaunu tehnoloģiju veicināšanas nolūkā dalībvalstis var paredzēt iespēju rīkot konkursu par jaunu jaudu izveidi, ņemot vērā publicētus kritērijus. Šāds konkurss var attiekties uz jaunu jaudu nodrošināšanu vai energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumiem. Tomēr konkursa procedūru var sākt vienīgi tad, ja, pamatojoties uz atļauju izsniegšanas procedūru, būvējamā enerģijas ražošanas iekārta vai veicamie pasākumi nav pietiekami, lai sasniegtu minētos mērķus.

3. Ziņas par konkursa procedūru, kas attiecas uz enerģijas ražošanas iekārtu un energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumiem, publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vismaz sešus mēnešus pirms konkursa pieteikumu iesniegšanas termiņa beigām.

Konkursa dokumentācija ir pieejama ikvienam ieinteresētajam uzņēmumam, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, tā, lai tam būtu pietiekami ilgs laiks iesniegt pieteikumu konkursam.

Lai nodrošinātu pārskatāmību un nediskriminējošu attieksmi, konkursa dokumentācija ietver līguma noteikumu un tās procedūras sīku aprakstu, kura visiem pretendentiem jāievēro, kā arī to kritēriju uzskaitījumu, atbilstīgi kuriem izvēlas pretendentes un piešķir līgumu, tostarp stimulus, piemēram, subsīdijas, uz ko attiecas konkurss. Šī dokumentācija var attiekties arī uz 7. panta 2. punktā minētajām jomām.

4. Konkursos par vajadzīgo enerģijas ražošanas iekārtu jāapsver arī elektroenerģijas piegādes piedāvājumi ar ilgtermiņa garantijām, ko dod esošās ražošanas vienības, ja vien tādējādi var apmierināt papildu prasības.

5. Dalībvalstis norīko iestādi vai publisku vai privātu struktūru, kas ir neatkarīga no elektroenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un piegādes darbībām un kas var būt 35. panta 1. punktā minētā regulatīvā iestāde, lai tā atbildētu par šī panta 1. līdz 4. punktā minētās konkursa procedūras organizēšanu, uzraudzību un kontroli. Ja pārvades sistēmas operators ir pilnībā neatkarīgs no citām darbībām, kas nav saistītas ar pārvades sistēmu īpašumtiesību ziņā, pārvades sistēmas operatoru var norīkot par iestādi, kas atbildīga par konkursa procedūras organizēšanu, uzraudzību un kontroli. Šī iestāde vai struktūra veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu konkursa pieteikumos iekļautās informācijas konfidencialitāti.

IV NODAĻA

PĀRVADES SISTĒMAS VADĪŠANA

9. pants

Pārvades sistēmas un pārvades sistēmu operatoru nodalīšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka no 2012. gada 3. marta:
 - a) visi uzņēmumi, kam pieder pārvades sistēma, darbojas kā pārvades sistēmu operatori;
 - b) viena un tā pati persona vai personas nevar:
 - i) tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, un tieši vai netieši kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu vai izmantot tiesības šajos uzņēmumos; vai
 - ii) tieši vai netieši kontrolēt pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu un tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, vai izmantot tiesības šādā uzņēmumā;
 - c) viena un tā pati persona vai personas nevar iecelt Uzraudzības padomes, Administratīvās valdes vai tādu struktūru locekļus, kas juridiski pārstāv pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu, nedz arī tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, vai izmantot tiesības šādā uzņēmumā; un
 - d) viena un tā pati persona nav tiesīga kļūt par Uzraudzības padomes, Administratīvās valdes vai to struktūru locekli, kas juridiski pārstāv uzņēmumu, ne uzņēmumā, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, ne pārvades sistēmas operatorā vai pārvades sistēmā.
2. Šā panta 1. punkta b) un c) apakšpunktā minētās tiesības attiecas jo īpaši uz:
 - a) iespējām izmantot balsstiesības;
 - b) tiesībām iecelt Uzraudzības padomes, Administratīvās valdes vai to struktūru locekļus, kas juridiski pārstāv uzņēmumu; vai
 - c) kontrolpaketes turēšanu.
3. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktā jēdziens “uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām” ietver “uzņēmumu, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām” nozīmē, kas paredzēta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem

attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu ⁽¹⁾, un termini “pārvades sistēmas operators” un “pārvades sistēma” ietver “pārvades sistēmas operatoru” un “pārvades sistēmu” minētās direktīvas nozīmē.

4. Līdz 2013. gada 3. martam dalībvalstis var pieļaut atkāpes no 1. punkta b) un c) apakšpunkta, ja vien pārvades sistēmu operatori nav daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma.

5. Šā panta 1. punkta a) apakšpunktā noteikto prasību uzskata par izpildītu, ja divi vai vairāk uzņēmumi, kam pieder pārvades sistēmas, ir nodibinājuši kopuzņēmumu, kas attiecīgajās pārvades sistēmās divās vai vairāk dalībvalstīs darbojas kā pārvades sistēmas operators. Cits uzņēmums kopuzņēmumā drīkst iesaistīties vienīgi tad, ja atbilstīgi 13. pantam tas ir apstiprināts par neatkarīgu sistēmas operatoru vai par neatkarīgu pārvades operatoru V nodaļas vajadzībām.

6. Ja 1. punkta b), c) un d) apakšpunktā minētā persona ir dalībvalsts vai cita publiska struktūra, tad divas atsevišķas publiskas struktūras, kas kontrolē pārvades sistēmas operatoru vai pārvades sistēmu, no vienas puses, un uzņēmumu, kas veic ražošanas vai piegādes funkcijas, no otras puses, šā panta īstenošanas nolūkā neuzskata par vienu un to pašu personu vai personām.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka ne 16. pantā minēto komerciāli jutīgo informāciju, ko ieguvusi pārvades sistēmas operators, kurš ir bijis daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, ne šāda pārvades sistēmas operatora darbiniekus nenodod tāda uzņēmuma rīcībā, kas veic kādu no ražošanas un piegādes funkcijām.

8. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvades sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam, dalībvalsts var pieņemt lēmumu nepiemērot 1. punktu.

Šādā gadījumā attiecīgā dalībvalsts vai nu:

- a) ieceļ neatkarīgu sistēmas operatoru atbilstīgi 13. pantam; vai arī
- b) ievēro V nodaļas noteikumus.

9. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvades sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam un ja ir veikti pasākumi, kas garantē lielāku pārvades sistēmas operatora neatkarību nekā paredzēta V nodaļā, dalībvalsts var pieņemt lēmumu nepiemērot 1. punktu.

10. Pirms uzņēmumu apstiprina un norīko par pārvades sistēmas operatoru saskaņā ar šā panta 9. punktu, to sertificē saskaņā ar procedūrām, kuras noteiktas šīs direktīvas 10. panta 4., 5. un 6. punktā un Regulas (EK) Nr. 714/2009 3. pantā un saskaņā ar kurām Komisija pārbauda, vai veiktie pasākumi viennozīmīgi garantē efektīvāku pārvades sistēmas operatora neatkarību nekā V nodaļa.

⁽¹⁾ Skatīt šā Oficiālā Vēstneša 94. lappusi.

11. Vertikāli integrētiem uzņēmumiem, kam pieder pārvades sistēmas, nekādā gadījumā nav liegts veikt pasākumus, lai panāktu atbilstību 1. punktam.

12. Uzņēmumiem, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, nekādā gadījumā nedrīkst būt iespēja tieši vai netieši iegūt kontroli vai izmantot jebkādas tiesības attiecībā uz pārvades sistēmu operatoriem dalībvalstīs, kuras piemēro 1. punktu.

10. pants

Pārvades sistēmu operatoru norīkošana un sertifikācija

1. Pirms uzņēmumu apstiprina un norīko par pārvades sistēmas operatoru, to sertificē saskaņā ar kārtību, kas noteikta šā panta 4., 5. un 6. punktā un Regulas (EK) Nr. 714/2009 3. pantā.

2. Uzņēmumus, kam pieder pārvades sistēma un ko valsts regulatīvā iestāde saskaņā ar turpmāk izklāstīto sertifikācijas procedūru sertificējusi kā atbilstošus 9. panta prasībām, dalībvalstīs apstiprina un norīko par pārvades sistēmu operatoriem. Pārvades sistēmu operatoru norīkošanu dara zināmu Komisijai un publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

3. Pārvades sistēmu operatori regulatīvajai iestādei ziņo par visiem plānotajiem darījumiem, kuru dēļ varētu būt vajadzība atkārtoti izvērtēt viņu atbilstību 9. panta prasībām.

4. Regulatīvās iestādes pastāvīgi uzrauga pārvades sistēmu operatoru pastāvīgu atbilstību 9. panta prasībām. Tās sāk sertifikācijas procedūru atbilstības nodrošināšanai:

- a) ja tās saņem pārvades sistēmas operatora paziņojumu atbilstīgi 3. punktam;
- b) pēc savas iniciatīvas, ja tās ir informētas, ka plānotās tiesību vai ietekmes izmaiņas pārvades sistēmas īpašniekā vai pārvades sistēmas operatorā var radīt 9. panta pārkāpumu, vai ja tām ir iemesls uzskatīt, ka šāds pārkāpums varētu būt noticis; vai
- c) pēc pamatota Komisijas pieprasījuma.

5. Regulatīvās iestādes pieņem lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju četros mēnešos no pārvades sistēmas operatora paziņojuma iesniegšanas dienas vai no Komisijas pieprasījuma dienas. Pēc šā termiņa beigām sertifikāciju uzskata par piešķirtu. Regulatīvās iestādes skaidri izteiktas vai noklusējuma lēmums stājas spēkā vienīgi pēc 6. punktā izklāstītās procedūras pabeigšanas.

6. Skaidri izteiktu vai noklusējuma lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju regulatīvā iestāde kopā ar visu atbilstīgo informāciju, kas saistīta ar šo lēmumu, bez kavēšanās paziņo Komisijai. Komisija rīkojas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 714/2009 3. pantā paredzēto procedūru.

7. Regulatīvās iestādes un Komisija no pārvades sistēmu operatoriem un uzņēmumiem, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām, var pieprasīt visu informāciju, kas tām vajadzīga šajā pantā paredzēto uzdevumu veikšanai.

8. Regulatīvās iestādes un Komisija ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli jutīgu informāciju.

11. pants

Sertifikācija attiecībā uz trešām valstīm

1. Ja sertifikāciju lūdz pārvades sistēmas īpašnieks vai pārvades sistēmas operators, kuru kontrolē kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm, regulatīvā iestāde to dara zināmu Komisijai.

Regulatīvā iestāde arī tūlīt dara zināmus Komisijai visus apstākļus, kuru dēļ kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm varētu iegūt kādas pārvades sistēmas vai pārvades sistēmas operatora kontroli.

2. Pārvades sistēmas operators dara zināmus regulatīvajai iestādei visus apstākļus, kādēļ kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm varētu iegūt pārvades sistēmas vai pārvades sistēmas operatora kontroli.

3. Regulatīvā iestāde pieņem lēmumu par pārvades sistēmas operatora sertifikāciju četros mēnešos no pārvades sistēmas operatora paziņojuma iesniegšanas dienas. Tā atsaka sertifikāciju, ja nav pierādīts:

- a) ka attiecīgais operators atbilst 9. panta prasībām; un
- b) regulatīvajai iestādei vai citai kompetentai dalībvalsts norīkotai iestādei, ka sertifikācijas piešķiršana neapdraudēs dalībvalstu un Kopienas energoapgādes drošumu. Izskatot šo jautājumu, regulatīvā iestāde vai cita norīkotā kompetentā iestāde ņem vērā:
 - i) Kopienas tiesības un pienākumus pret attiecīgo trešo valsti, ko uzliek starptautiskās tiesības, tostarp jebkādu ar vienu vai vairākām trešām valstīm noslēgtu nolīgumu, kura līgumslēdzēja puse ir Kopiena un kurā ir risināti ar energoapgādes drošumu saistīti jautājumi;

- ii) dalībvalstu tiesības un pienākumus pret attiecīgo trešo valsti, ko uzliek ar to noslēgti nolīgumi, ciktāl tie atbilst Kopienas tiesību aktiem; un
 - iii) citus konkrētus lietas faktus un apstākļus un attiecīgo trešo valsti.
4. Regulatīvā iestāde lēmumu nekavējoties dara zināmu Komisijai kopā ar visu attiecīgo informāciju par šo lēmumu.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvā iestāde un/vai 3. punkta b) apakšpunktā minētā norīkotā kompetentā iestāde pirms lēmuma pieņemšanas par sertifikāciju lūdz Komisijas atzinumu par to, vai:
- a) attiecīgais operators atbilst 9. panta prasībām; un
 - b) sertifikācijas piešķiršana neapdraudēs Kopienas energoapgādes drošumu.
6. Komisija izskata 5. punktā minēto lūgumu tūlīt pēc saņemšanas. Divos mēnešos pēc lūguma saņemšanas Komisija sniedz atzinumu valsts regulatīvajai iestādei vai norīkotajai kompetentajai iestādei, ja lūgumu ir iesniegusi šī iestāde.

Gatavojot atzinumu, Komisija var lūgt Aģentūras, attiecīgās dalībvalsts un ieinteresēto personu viedokļus. Ja Komisija izsaka šādu lūgumu, divu mēnešu termiņu pagarina par diviem mēnešiem.

Ja Komisija šā punkta pirmajā un otrajā daļā minētajā termiņā nesniedz atzinumu, uzskata, ka tai nav iebildumu pret regulatīvās iestādes lēmumu.

7. Izvērtējot, vai kontrole, ko īsteno kāda persona vai personas no trešās valsts vai trešām valstīm, apdraudēs Kopienas energoapgādes drošumu, Komisija ņem vērā:

- a) konkrētus lietas faktus un attiecīgo trešo valsti vai trešās valstis; un
 - b) Kopienas tiesības un pienākumus pret attiecīgo trešo valsti vai trešām valstīm, ko uzliek starptautiskās tiesības, tostarp ar vienu vai vairākām trešām valstīm noslēgtu nolīgumu, kura līgumslēdzēja puse ir Kopiena un kurā ir risināti ar piegādes drošumu saistīti jautājumi.
8. Valsts regulatīvā iestāde pēc 6. punktā minētā divu mēnešu termiņa beigām pieņem galīgo lēmumu par sertifikāciju. Pieņemot galīgo lēmumu, valsts regulatīvā iestāde pilnībā ņem vērā Komisijas atzinumu. Dalībvalstīm jebkurā gadījumā ir tiesības atteikties sertifikāciju, ja sertifikācijas piešķiršana apdraud attiecīgās dalībvalsts energoapgādes drošumu vai citas dalībvalsts energoapgādes drošumu. Ja dalībvalsts ir norādījusi citu kompetentu iestādi, lai izvērtētu 3. punkta b) apakšpunktu, tā var prasīt, lai valsts regulatīvā iestāde galīgo lēmumu pieņem saskaņā ar attiecīgās

kompetentās iestādes izvērtējumu. Valsts regulatīvās iestādes galīgo lēmumu un Komisijas atzinumu publicē kopā. Ja galīgais lēmums atšķiras no Komisijas atzinuma, attiecīgā dalībvalsts sniedz un kopā ar minēto lēmumu publicē šāda lēmuma pamatojumu.

9. Šis pants neietekmē dalībvalstu tiesības atbilstīgi Kopienas tiesību aktiem veikt savas juridiskās kontroles, lai sargātu leģitīmās intereses saistībā ar sabiedrisko kārtību.

10. Komisija var pieņemt pamatnostādnes, ar ko paredz šā panta īstenošanai piemērojamo procedūru. Šos pasākumus, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to, pieņem saskaņā ar 46. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

11. Šis pants, izņemot tā 3. punkta a) apakšpunktu, attiecas arī uz dalībvalstīm, uz kurām attiecas atkāpe saskaņā ar 44. pantu.

12. pants

Pārvades sistēmu operatoru uzdevumi

Pārvades sistēmas operators atbild par:

- a) sistēmas darbības nodrošināšanu ilgtermiņā tā, lai elektroenerģijas pārvades apjoms atbilstu saprātīgam elektroenerģijas pārvades pieprasījumam, un par drošas, uzticamas un efektīvas pārvades sistēmas vadīšanu, uzturēšanu un attīstību ar ekonomiski izdevīgiem nosacījumiem;
- b) atbilstīgu līdzekļu nodrošināšanu, lai izpildītu pakalpojumu sniegšanas saistības;
- c) piegādes drošuma veicināšanu ar piemērotu pārvades jaudu un sistēmas uzticamību;
- d) elektroenerģijas plūsmu pārvaldību sistēmā, ņemot vērā apmaiņu ar citām starpsavienotām sistēmām. Lai to panāktu, pārvades sistēmas operators ir atbildīgs par drošas, uzticamas un efektīvas elektroenerģijas sistēmas nodrošināšanu un visu šajā sakarā vajadzīgo palīgpakalpojumu, tostarp to, kuri sniegti atbilstīgi pieprasījumam, pieejamības nodrošināšanu, ja vien šī pieejamība nav atkarīga no kādas citas pārvades sistēmas, ar ko attiecīgā sistēma ir savienota;
- e) pietiekamas informācijas sniegšanu citu tādu sistēmu operatoriem, kas ir savienotas ar attiecīgo sistēmu, lai nodrošinātu starpsavienotās sistēmas drošu un efektīvu darbību, saskaņotu pilnveidošanu un savstarpēju izmantojamību;

- f) sistēmas lietotāju vai lietotāju kategoriju nediskriminēšanu, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem;
- g) tādas informācijas sniegšanu sistēmas lietotājiem, kas vajadzīga, lai efektīvi piekļūtu sistēmai; un
- h) pārslodzes maksas un tādu maksājumu iekasēšanu, kas tiek veikti saistībā ar kompensācijas mehānismu starp pārvades sistēmu operatoriem atbilstoši Regulas (EK) Nr. 714/2009 13. pantam, piešķirot un pārvaldot trešās personas piekļuves iespējas un sniedzot pamatotu paskaidrojumu, ja tas piekļūvi ir atteicis, kas jāuzrauga valstu regulatīvajām iestādēm; veicot savus šajā pantā noteiktos uzdevumus, pārvades sistēmu operatori pirmām kārtām atvieglo tirgus integrāciju.

13. pants

Neatkarīgi sistēmu operatori

1. Ja 2009. gada 3. septembrī pārvades sistēma pieder vertikāli integrētam uzņēmumam, dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot 9. panta 1. punktu un pēc pārvades sistēmas īpašnieka priekšlikuma norīkot neatkarīgu pārvades sistēmas operatoru. Šādu norīkošanu apstiprina Komisija.

2. Dalībvalsts var apstiprināt un norīkot neatkarīgu sistēmas operatoru vienīgi tad, ja:

- a) potenciālais operators ir apliecinājis savu atbilstību 9. panta 1. punkta b), c) un d) apakšpunkta prasībām;
- b) potenciālais operators ir apliecinājis, ka tā rīcībā ir cilvēkresursi, tehniskie, fiziskie un finanšu resursi, kas vajadzīgi 12. pantā paredzēto uzdevumu veikšanai;
- c) potenciālais operators ir apņēmis ievērot regulatīvās iestādes pārraudzīto tīkla attīstības desmit gadu plānu;
- d) pārvades sistēmas īpašnieks ir apliecinājis spēju ievērot saistības, kas izriet no 5. punkta. Lai to apliecinātu, tas iesniedz projektus visiem līgumiem, ko šis potenciālais uzņēmums slēgs ar citām attiecīgām struktūrām; un
- e) potenciālais operators ir apliecinājis spēju izpildīt Regulā (EK) Nr. 714/2009 paredzētās saistības, tostarp īstenot pārvades sistēmu operatoru sadarbību Eiropas un reģionālā līmenī.

3. Uzņēmumus, ko regulatīvā iestāde sertificējusi kā atbilstīgus 11. panta un šā panta 2. punkta prasībām, dalībvalstis apstiprina un norīko par neatkarīgiem pārvades sistēmu operatoriem. Piemēro sertifikācijas procedūru, kas paredzēta vai nu šīs direktīvas 10. pantā un Regulas (EK) Nr. 714/2009 3. pantā, vai arī šīs direktīvas 11. pantā.

4. Neatkarīgo sistēmu operatoru uzdevums ir piešķirt un pārvaldīt trešo personu piekļūvi, tostarp iekasēt piekļuves maksu un pārslodzes maksu, un maksājumus saistībā ar kompensācijas mehānismu starp pārvades sistēmu operatoriem atbilstoši Regulas (EK) Nr. 714/2009 13. pantam, kā arī vadīt, uzturēt un uzlabot pārvades sistēmu un ar ieguldījumu plānošanu panākt, lai sistēma ilgtermiņā atbilstu pamatotam pieprasījumam. Attīstot pārvades sistēmu, neatkarīgais sistēmas operators ir atbildīgs par jaunu infrastruktūras objektu plānošanu (tostarp apstiprināšanu), būvniecību un nodošanu ekspluatācijā. Šajā nolūkā neatkarīgais sistēmas operators darbojas kā pārvades sistēmas operators atbilstīgi šai nodaļai. Pārvades sistēmas īpašnieks nav atbildīgs ne par trešo personu piekļuves piešķiršanu un pārvaldību, ne par ieguldījumu plānošanu.

5. Ja ir norīkots neatkarīgs sistēmas operators, pārvades sistēmas īpašnieks:

- a) pienācīgi sadarbojas ar neatkarīgo sistēmas operatoru un palīdz tam veikt pienākumus, tostarp sniedzot visu attiecīgo informāciju;
- b) finansē ieguldījumus, par kuriem nolemj neatkarīgais sistēmas operators un kurus apstiprina regulatīvā iestāde, vai piekrīt, ka tos finansē cita ieinteresētā persona, arī neatkarīgais sistēmas operators. Attiecīgos finanšu līgumus apstiprina regulatīvā iestāde. Pirms šādas apstiprināšanas regulatīvā iestāde apspriežas ar pārvades sistēmas īpašnieku un citām ieinteresētajām personām;
- c) nodrošina segumu saistībām, kas attiecas uz tīkla aktīviem, izņemot to saistību daļu, kas saistīta ar neatkarīgā sistēmas operatora uzdevumiem; un
- d) nodrošina garantijas, kas vajadzīgas finansējuma piesaistei tīkla paplašināšanai, izņemot ieguldījumus, attiecībā uz kuriem saskaņā ar b) apakšpunktu pārvades sistēmas īpašnieks piekritis, ka finansējumu nodrošina cita ieinteresētā persona, arī neatkarīgais sistēmas operators.

6. Attiecīgajai valsts konkurences iestādei piešķir visas vajadzīgās pilnvaras, lai ciešā sadarbībā ar regulatīvo iestādi varētu efektīvi uzraudzīt, kā pārvades sistēmas īpašnieks pilda 5. punktā paredzētās saistības.

14. pants

Pārvades sistēmu īpašnieku nodalīšana

1. Ja ir norīkots neatkarīgs sistēmas operators, kas ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, pārvades sistēmas īpašnieks vismaz juridiskās formas, organizācijas un lēmumu pieņemšanas aspektā ir neatkarīgs no citām darbībām, kas nav saistītas ar pārvadi.

2. Lai nodrošinātu 1. punktā minēto pārvades sistēmas īpašnieka neatkarību, piemēro vismaz šādus obligātus kritērijus:

- a) personas, kas atbildīgas par pārvades sistēmas īpašnieka vadību, neiesaistās integrētā elektroenerģijas uzņēmuma struktūrās, kas tieši vai netieši ir ikdienā atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, sadali un piegādi;
- b) veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā to personu profesionālās intereses, kuras atbildīgas par pārvades sistēmas īpašnieka vadību, vienlaikus ļaujot tām rīkoties neatkarīgi; un
- c) pārvades sistēmas īpašnieks izstrādā atbilstības programmu, kurā izklāsta pasākumus, kas veikti, lai nodrošinātu diskriminējošas rīcības nepieļaušanu, un nodrošina, ka tās ievērošana tiek atbilstīgi kontrolēta. Atbilstības programmā paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas jāveic šo mērķu sasniegšanai. Par atbilstības programmas kontroli atbildīgā persona vai struktūra iesniedz regulatīvajai iestādei gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem, un šo ziņojumu publicē.

3. Komisija var pieņemt pamatnostādnes, lai nodrošinātu, ka pārvades sistēmas īpašnieks pilnībā ievēro 2. punktu. Šos pasākumus, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to, pieņem saskaņā ar 46. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

15. pants

Dispečervadība un balansēšana

1. Neskarot elektroenerģijas piegādi saskaņā ar līgumsaistībām, tostarp tām, kas izriet no konkursa dokumentācijas, pārvades sistēmas operators, ja tam ir šāda funkcija, ir atbildīgs par ražošanas iekārtu dispečervadību savā teritorijā, un nosaka, kā jāizmanto savienojumi ar citām sistēmām.

2. Ražošanas objektu dispečervadību un savienojumu izmantošanu nosaka, ņemot vērā kritērijus, kurus apstiprina valsts regulatīvās iestādes, ja tās ir kompetentas, un kuriem jābūt objektīviem, publicētiem un nediskriminējošiem, nodrošinot elektroenerģijas iekšējā tirgus pareizu darbību. Kritērijos ņem vērā ekonomisko priekšrocību, kāda ir elektroenerģijai, ko iegūst no pieejamiem ražošanas objektiem vai caur savienojumiem, un sistēmas tehniskos ierobežojumus.

3. Dalībvalsts prasa, lai sistēmu operatori, veicot tādu ražošanas objektu dispečervadību, kuros izmanto atjaunīgos enerģijas avotus, rīkojas saskaņā ar Direktīvas 2009/28/EK 16. pantu. Tās var arī prasīt, lai sistēmas operators, veicot ražošanas objektu dispečervadību, dod priekšroku koģenerācijai.

4. Dalībvalsts piegādes drošuma atbilstošu ekonomisku, ka priekšroka jādod to ražošanas objektu dispečervadībai, kuros izmanto vietējos primārās enerģijas kurināmā avotus, bet nevienā kalendārā gadā nepārsniedzot 15 % no kopējās primārās enerģijas, kura vajadzīga, lai saražotu attiecīgajā dalībvalstī patērēto elektroenerģiju.

5. Regulatīvās iestādes, ja dalībvalstis tā nosaka, vai dalībvalstis prasa, lai pārvades sistēmu operatori ievēro minimālos standartus attiecībā uz pārvades sistēmu uzturēšanu un attīstību, tostarp starpsavienojumu jaudu.

6. Ja pārvades sistēmu operatori veic šo funkciju, tie enerģiju, ko tie izmanto enerģijas zudumu segšanai un rezerves jaudai savā sistēmā, iepērk saskaņā ar pārskatāmām, nediskriminējošām un uz tirgus principiem balstītām procedūrām.

7. Noteikumi, ko pārvades sistēmu operatori pieņem par elektroenerģijas sistēmas balansēšanu, tostarp noteikumi par maksas iekasēšanu no viņu tīklu sistēmas lietotājiem elektroenerģijas nevienmērīgas piegādes gadījumā, ir objektīvi, pārskatāmi un nediskriminējoši. Noteikumus un nosacījumus, tostarp normas un tarifus attiecībā uz šādiem pakalpojumiem, ko sniedz pārvades sistēmu operatori, nosaka nediskriminējošā un izmaksas atspoguļojošā veidā, ievērojot metodiku, kura ir saderīga ar 37. panta 6. punktu, kā arī tos publicē.

16. pants

Konfidencialitāte, kas jāievēro pārvades sistēmu īpašniekiem un pārvades sistēmu operatoriem

1. Neskarot 30. pantu vai citu tiesisku pienākumu izpaust informāciju, visi pārvades sistēmu operatori un visi sadales sistēmu īpašnieki ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli jutīgu informāciju, kas iegūta to darbības gaitā, un neļauj diskriminējošā veidā izpaust tādu informāciju par savu darbību, kas var citiem dot komerciālas priekšrocības. Tie jo īpaši neizpauž komerciāli jutīgu informāciju citām uzņēmuma daļām, ja vien tas nav vajadzīgs darījuma veikšanai. Lai pilnībā ievērotu noteikumus par informācijas nosūkšanu, dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmas īpašnieks un pārējās uzņēmuma daļas neizmanto kopējus dienestus, piemēram, kopēju juridisko dienestu, izņemot viennozīmīgi administratīvu vai IT funkciju veikšanai.

2. Ja elektroenerģiju pārdod vai pērk saistīti uzņēmumi, pārvades sistēmu operatori ļaunprātīgi neizmanto komerciāli jutīgu informāciju, kas iegūta no trešām personām, nodrošinot tām piekļuvi sistēmai vai vienojoties par šādu piekļuvi.

3. Informāciju, kas vajadzīga efektīvai konkurencei un efektīvai tirgus darbībai, dara publiski pieejamu. Šis pienākums neattiecas uz aizsargājamu komerciāli jutīgu informāciju.

V NODAĻA

NEATKARĪGS PĀRVADES OPERATORS

17. pants

Aktīvi, iekārtas, darbinieki un identitāte

1. Pārvades sistēmu operatoru rīcībā ir vajadzīgie cilvēkresursi, tehniskie, fiziskie un finanšu resursi, lai tie varētu pildīt šajā direktīvā noteiktos pienākumus un veikt elektroenerģijas pārvades darbības, jo īpaši:

- a) elektroenerģijas pārvades darbības veikšanai vajadzīgie aktīvi, tostarp pārvades sistēma, pieder pārvades sistēmas operatoram;
- b) elektroenerģijas pārvades darbības veikšanai, tostarp korporatīvo uzdevumu veikšanai, vajadzīgais personāls ir pārvades sistēmas operatora darbinieki;
- c) aizliegta darbinieku nomāšana un pakalpojumu sniegšana vertikāli integrētiem uzņēmumiem vai no tiem. Pārvades sistēmas operators tomēr var sniegt pakalpojumus vertikāli integrētam uzņēmumam tiktāl, ciktāl:
 - i) šo pakalpojumu sniegšana nediskriminē tīkla lietotājus, ir pieejama visiem tīkla lietotājiem ar vienādiem noteikumiem un nosacījumiem un neierobežo, nekropļo un nekavē konkurenci ražošanas vai piegādes jomā; un
 - ii) šo pakalpojumu sniegšanas noteikumus un nosacījumus apstiprina regulatīvā iestāde;
- d) neskarot saskaņā ar 20. pantu pieņemtos uzraudzības struktūras lēmumus, vertikāli integrētais uzņēmums pēc pārvades sistēmas operatora atbilstīga pieprasījuma savlaicīgi dara pārvades sistēmas operatoram pieejamus atbilstīgus finanšu resursus turpmākiem ieguldījumu projektiem un/vai pašreizējo aktīvu aizstāšanai.

2. Papildus 12. pantā minētajām darbībām elektroenerģijas pārvades darbība ietver vismaz šādas darbības:

- a) pārvades sistēmas operatora pārstāvēšana un kontaktu uzturēšana attiecībās ar trešām personām un regulatīvajām iestādēm;
- b) pārstāvēt pārvades sistēmu operatoru elektroenerģijas pārvades operatoru Eiropas tīklā (elektroenerģijas PSOET);
- c) piešķirt un pārvaldīt trešo personu piekļuvi, nediskriminējot sistēmas lietotājus vai lietotāju kategorijas;
- d) iekasēt visas maksas, kas saistītas ar pārvades sistēmu, tostarp piekļuves maksas, balansēšanas maksas par palīgpakalpojumiem, piemēram, pakalpojumu iepirkumu (balansēšanas izmaksas, enerģijas zudumi);
- e) nodrošināt, uzturēt un pilnveidot drošu, efektīvu un saimnieciski izdevīgu pārvades sistēmas darbību;
- f) plānot ieguldījumus, nodrošinot sistēmas ilgtermiņa spēju apmierināt saprātīgu pieprasījumu un garantēt piegādes drošumu;
- g) izveidot atbilstīgus kopuzņēmumus, ietverot vienu vai vairākus pārvades sistēmu operatorus, elektroenerģijas apmaiņas uzņēmumus un citas attiecīgas iesaistītās personas, kas cenšas attīstīt reģionālo tirgu izveidi vai veicināt liberalizācijas procesu; un
- h) visi korporatīvie pakalpojumi, tostarp juridiskie pakalpojumi, grāmatvedība un IT pakalpojumi.

3. Pārvades sistēmu operatorus izveido juridiskajā formā, kas minēta Padomes Direktīvas 68/151/EEK ⁽¹⁾ 1. pantā.

4. Pārvades sistēmas operators tā korporatīvajā identitātē, saziņā, zīmola veidošanā un telpās nedrīkst maldināt attiecībā uz vertikāli integrēta uzņēmuma atsevišķo vai kādas tā daļas identitāti.

5. Saistībā ar IT sistēmām vai aprīkojumu un drošības piekļuves sistēmām pārvades sistēmas operators neizmanto ne IT sistēmas vai iekārtas, ne fiziskās telpas un drošības piekļuves sistēmas kopīgi ar vertikāli integrēta uzņēmuma jebkuru daļu, ne arī vienus un tos pašus konsultantus vai ārējos līgumslēdzējus.

6. Pārvades sistēmu operatoru grāmatvedības revīziju veic revidents, kas nav tas pats revidents, kurš veic grāmatvedības revīziju vertikāli integrētā uzņēmumā vai kādā no tā daļām.

⁽¹⁾ Padomes Pirmā direktīva 68/151/EEK (1968. gada 9. marts) par to, kā vienādošanas nolūkā koordinēt nodrošinājumus, ko dalībvalstis prasa no sabiedrībām Līguma 58. panta otrās daļas nozīmē, lai aizsargātu sabiedrību dalībnieku un trešo personu intereses (OV L 65, 14.3.1968., 8. lpp.).

18. pants

Pārvades sistēmas operatora neatkarība

1. Neskarot atbilstīgi 20. pantam pieņemtus uzraudzības struktūras lēmumus, pārvades sistēmas operatoram ir:

- a) neatkarīgi no vertikāli integrēta uzņēmuma – reālas lēmumu pieņemšanas tiesības attiecībā uz pārvades sistēmas darbībai, uzturēšanai un attīstīšanai vajadzīgajiem aktīviem; un
- b) tiesības piesaistīt līdzekļus kapitāla tirgū, jo īpaši aizņemoties un palielinot kapitālu.

2. Pārvades sistēmas operators vienmēr nodrošina, ka viņam ir vajadzīgie resursi, lai pienācīgi un efektīvi veiktu pārvades darbību kā arī lai uzturētu un attīstītu efektīvas, drošas un saimnieciski izdevīgas pārvades sistēmas.

3. Vertikāli integrētu uzņēmumu meitasuzņēmumiem, kas veic ražošanas vai piegādes funkcijas, nav tieša vai netieša kapitāla pārvades sistēmas operatorā. Pārvades sistēmas operatoram nav nekāda nedz tieša, nedz netieša kapitāla vertikāli integrētā ražošanas vai piegādes uzņēmumā, nedz tas saņem dividendes vai kādu citu finansiālu labumu no šā meitasuzņēmuma.

4. Pārvades sistēmas operatora vispārējās pārvaldes struktūra un korporatīvie statūti nodrošina pārvades sistēmas operatora efektīvu neatkarību atbilstīgi šai nodaļai. Vertikāli integrēts uzņēmums tieši vai netieši nenosaka pārvades sistēmas operatora konkurētspējīgu rīcību attiecībā uz pārvades sistēmas operatora ikdienas darbu un tīkla pārvaldību vai attiecībā uz darbībām, kas vajadzīgas, lai sagatavotu tīkla attīstības desmit gadu plānu, kas izstrādāts atbilstīgi 22. pantam.

5. Pildot šīs direktīvas 12. pantā un 17. panta 2. punktā paredzētos uzdevumus un ievērojot Regulas (EK) Nr. 714/2009 14., 15. un 16. pantu, pārvades sistēmu operatori nediskriminē dažādas personas vai struktūras un neierobežo, neizkropļo vai netraucē konkurenci ražošanas vai piegādes jomā.

6. Tirdzniecības un finansiālas attiecības starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru, tostarp pārvades sistēmas operatora aizdevumi vertikāli integrētam uzņēmumam, atbilst tirgus noteikumiem. Pārvades sistēmas operatoram ir šādu komerciālu un finansiālu attiecību detalizēta uzskaitē, un tas šo uzskaiti dara pieejamu pēc regulatīvās iestādes pieprasījuma.

7. Pārvades sistēmas operators iesniedz regulatīvajai iestādei apstiprināšanai visus tirdzniecības un finanšu nolīgumus ar vertikāli integrēto uzņēmumu.

8. Pārvades sistēmas operators informē regulatīvo iestādi par 17. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētajiem finanšu līdzekļiem, kas pieejami turpmākiem ieguldījumu projektiem un/vai pašreizējo aktīvu aizstāšanai.

9. Vertikāli integrēts uzņēmums atturas no jebkādas rīcības, kas kavētu vai ierobežotu pārvades sistēmas operatoru pildīt šajā nodaļā minētās saistības un liktu pārvades sistēmas operatoram lūgt vertikāli integrēta uzņēmuma atļauju, lai izpildītu šīs saistības.

10. Uzņēmumu, ko regulatīvā iestāde sertificējusi kā atbilstīgu šīs nodaļas prasībām, attiecīgā dalībvalsts apstiprina un norīko kā pārvades sistēmas operatoru. Piemēro sertifikācijas procedūru, kas paredzēta vai nu šīs direktīvas 10. pantā un Regulas (EK) Nr. 714/2009 3. pantā, vai arī šīs direktīvas 11. pantā.

19. pants

Pārvades sistēmas operatora darbinieku un vadības neatkarība

1. Lēmumu par pieņemšanu darbā un atjaunošanu amatā, darba apstākļiem, tostarp atalgojumu un amata pilnvaru termiņa beigām personai, kas atbildīga par vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem pieņem pārvades sistēmas operatora uzraudzības struktūra, kas norīkota saskaņā ar 20. pantu.

2. Regulatīvajai iestādei dara zināmu to personu identitāti, kuras uzraudzības struktūra ierosinājusi iecelt par personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem vai atjaunot šajos amatos, un nosacījumus, kas reglamentē šo personu amata pilnvaru termiņu, tā ilgumu un izbeigšanos, kā arī iemeslus jebkuram ierosinājumam pārtraukt šādu amata pilnvaru termiņu. Šā panta 1. punktā minētie nosacījumi un lēmumi kļūst saistoši vienīgi tad, ja trīs nedēļās pēc paziņošanas regulatīvā iestāde nav iebildusi pret tiem.

Regulatīvā iestāde var iebilst pret 1. punktā minētajiem lēmumiem, ja:

- a) rodas šaubas par tās personas profesionālo neatkarību, kuru ierosināts iecelt par personu, kas atbildīga par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekli; vai
- b) amata pilnvaru termiņa priekšlaicīgas izbeigšanas gadījumā pastāv šaubas par šādas priekšlaicīgas izbeigšanas pamatotību.

3. Trīs gadus pirms iecelšanas amatā personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai par pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem, uz kuriem attiecas šis punkts, nav bijis profesionāla amata vai pienākumu, tiešas vai netiešas līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību ar vertikāli integrēto uzņēmumu vai kādu tā daļu, vai to kontrolējošo akcionāru, kas nav pārvades sistēmas operators.

4. Personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem un darbiniekiem nevienā citā vertikāli integrētā uzņēmuma daļā vai to kontrolējošā akcionārā nav nekāda cita profesionāla amata vai atbildības, tiesas vai netiesas līdzdalības un uzņēmējdarbības attiecību.

5. Personām, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem un darbiniekiem nevienā vertikāli integrēta uzņēmuma daļā kā vien pārvades sistēmas operatorā nav līdzdalības, un viņi tieši vai netieši negūst nekādu finansiālu labumu. Viņu atalgojums nav atkarīgs no vertikāli integrēta uzņēmuma darbībām vai rezultātiem kā vien no pārvades sistēmas operatora darbībām vai rezultātiem.

6. Efektīvas tiesības pārsūdzēt regulatīvajai iestādei ir garantētas attiecībā uz visām sūdzībām, ko par amata pilnvaru termiņa priekšlaicīgu pārtraukšanu iesniedz personas, kuras atbildīgas par vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvās struktūras locekļi.

7. Pēc amata pilnvaru termiņa beigām pārvades sistēmas operatorā par vadību atbildīgajām personām un/vai administratīvo struktūru locekļiem vismaz četrus gadus nav profesionālā amata vai atbildības, līdzdalības vai uzņēmējdarbības attiecību nevienā no vertikāli integrēta uzņēmuma daļām kā vien pārvades sistēmas operatorā, vai to kontrolējošā akcionārā.

8. Šā panta 3. punktu piemēro lielākajai daļai personu, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļiem.

Personas, kas atbildīgas par pārvades sistēmas operatora vadību, un/vai pārvades sistēmas operatora administratīvo struktūru locekļi, uz kuriem neattiecas 3. punkts, vismaz sešus mēnešus pirms viņu iecelšanas amatā nav veikuši vadības vai citas attiecīgas darbības vertikāli integrētajā uzņēmumā.

Šā punkta pirmo daļu un 4. līdz 7. punktu piemēro attiecībā uz visām personām, kas pieder izpildvadībai, un personām, kas ir viņu tiešā pakļautībā jautājumos, kuri saistīti ar tīkla darbību, uzturēšanu vai attīstību.

20. pants

Uzraudzības struktūra

1. Pārvades sistēmas operatoram ir uzraudzības struktūra, kas atbild par tādu lēmumu pieņemšanu, kuri varētu būtiski ietekmēt pārvades sistēmas operatora akcionāru akciju vērtību, jo īpaši tādu lēmumu pieņemšanu, kas attiecas uz gada un ilgtermiņa finanšu plāna apstiprināšanu, pārvades sistēmas operatora parādsaistībām un akcionāriem izdalīto dividendžu apjomu. Uzraudzības struktūras kompetencē nav lēmumi, kas attiecas uz pārvades sistēmas

operatora ikdienas darbu un tīkla pārvaldību, un uz darbībām, kas vajadzīgas, lai sagatavotu tīkla attīstības desmit gadu plānu, kas izstrādāts atbilstīgi 22. pantam.

2. Uzraudzības struktūrā ir locekļi no vertikāli integrēta uzņēmuma, no trešo personu akcionāriem un, ja to nosaka attiecīgi dalībvalstu tiesību akti, locekļi no citām ieinteresētajām personām, piemēram, pārvades sistēmas operatora darbinieki.

3. Šīs direktīvas 19. panta 2. punktu un 3. līdz 7. punktu piemēro vismaz pusei uzraudzības struktūras locekļu, atņemot vienu no uzraudzības struktūras locekļu kopskaita.

Šīs direktīvas 19. panta 2. punkta otrās daļas b) apakšpunktu piemēro visiem uzraudzības struktūras locekļiem.

21. pants

Atbilstības programma un atbilstības amatpersona

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmu operatori izstrādā un īsteno atbilstības programmu, kurā izklāstīti pasākumi, ko veic, lai nodrošinātu diskriminācijas nepieļaušanu, un nodrošina atbilstīgu kontroli pār tās ievērošanu. Atbilstības programmā paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas jāveic šo mērķu sasniegšanai. Programmu nodod apstiprināšanai regulatīvajai iestādei. Neskarot valsts regulatora pilnvaras, atbilstību programmai neatkarīgi uzrauga atbilstības amatpersona.

2. Atbilstības amatpersonu ieceļ uzraudzības struktūrā, un to apstiprina regulatīvā iestāde. Regulatīvā iestāde var atteikties apstiprināt atbilstības amatpersonu tikai neatkarības trūkuma vai profesionālo spēju trūkuma dēļ. Atbilstības amatpersona var būt fiziska vai juridiska persona. Uz atbilstības amatpersonu attiecas 19. panta 2. līdz 8. punkts.

3. Atbilstības amatpersonas pienākums ir:

- a) uzraudzīt atbilstības programmas īstenošanu;
- b) sagatavot gada ziņojumu, norādot pasākumus, kas veikti atbilstības programmas īstenošanai, un iesniegt to regulatīvajai iestādei;
- c) ziņot uzraudzības struktūrai un sniegt ieteikumus attiecībā uz atbilstības programmu un tās īstenošanu;
- d) informēt regulatīvo iestādi par jebkādiem būtiskiem pārkāpumiem attiecībā uz atbilstības programmas īstenošanu; un
- e) ziņot regulatīvajai iestādei par tirdzniecības un finansiālām attiecībām starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru.

4. Atbilstības amatpersona iesniedz regulatīvajai iestādei ierosinātos lēmumus par ieguldījumu plānu vai par atsevišķiem ieguldījumiem. Tas notiek, vēlākais, tad, kad pārvades sistēmas operatora vadība un/vai kompetentā administratīvā iestāde tos iesniedz uzraudzības struktūrai.

5. Ja vertikāli integrēts uzņēmums pilnsapulcē vai pēc tās ieceltu vadības locekļu balsojuma ir apturējis tāda lēmuma pieņemšanu, tādējādi apturot vai kavējot ieguldījumus tīklā, kuri saskaņā ar tīkla attīstības desmit gadu plānu ir jāveic turpmākajos trijos gados, atbilstības amatpersona par to ziņo regulatīvajai iestādei, kura tad rīkojas saskaņā ar 22. pantu.

6. Noteikumus, ar ko reglamentē atbilstības amatpersonas pilnvaras vai nodarbināšanas nosacījumus, tostarp viņa pilnvaru ilgumu, apstiprina regulatīvā iestāde. Šie noteikumi nodrošina atbilstības amatpersonas neatkarību, tostarp nodrošina to ar visiem pienākumu izpildei nepieciešamajiem resursiem. Atbilstības amatpersonai tās pilnvaru laikā nedrīkst būt nekāds cits amats vai profesionāli pienākumi, kā arī tieša vai netieša līdzdalība kādā no vertikāli integrētā uzņēmuma daļām vai to kontrolējošā akcionārā.

7. Atbilstības amatpersona regulāri vai nu mutiski, vai rakstiski ziņo regulatīvajai iestādei, un tai ir tiesības regulāri vai nu mutiski, vai rakstiski ziņot pārvades sistēmas operatora uzraudzības struktūrai.

8. Atbilstības amatpersona var piedalīties visās pārvades sistēmas operatora vadības un administratīvās struktūras un uzraudzības struktūras sanāksmēs, kā arī pilnsapulcēs. Atbilstības amatpersona piedalās visās sanāksmēs, kurās izskata šādu jautājumus:

- a) tīkla piekļuves nosacījumi, kā noteikts Regulā (EK) Nr. 714/2009, jo īpaši attiecībā uz tarifiem, trešo personu piekļuvi pakalpojumiem, jaudas sadali un pārslodzes vadību, pārskatāmību, balansēšanu un sekundāriem tirgiem;
- b) projekti, kas sākti, lai pārvades sistēma darbotos, tiktu uzturēta un attīstīta, tostarp ieguldījumi starpsavienojumos un savienojumos;
- c) elektroenerģijas pirkšana vai pārdošana pārvades sistēmas darbības vajadzībām.

9. Atbilstības amatpersona uzrauga pārvades sistēmas operatora atbilstību 16. pantam.

10. Atbilstības amatpersonai ir piekļuve visiem pārvades sistēmas operatora attiecīgajiem datiem un birojiem, un visai informācijai, kas vajadzīga tās pienākumu izpildei.

11. Uzraudzības struktūra pēc regulatīvās iestādes apstiprinājuma var atlaist no amata atbilstības amatpersonu. Tā atlaiž atbilstības amatpersonu pēc regulatīvās iestādes pieprasījuma neatkarības vai profesionālo spēju trūkuma dēļ.

12. Atbilstības amatpersonai bez iepriekšēja paziņojuma ir piekļuve pārvades sistēmas operatora birojiem.

22. pants

Tīkla attīstība un pilnvaras pieņemt lēmumus par ieguldījumiem

1. Katru gadu pārvades sistēmas operators pēc apspriešanās ar visām ieinteresētajām personām iesniedz regulatīvajai iestādei tīkla attīstības desmit gadu plānu, kura pamatā ir pašreizējais un plānotais piedāvājums un pieprasījums. Minētajā tīkla attīstības plānā ietver efektīvus pasākumus, lai garantētu sistēmas piemērotību un piegādes drošumu.

2. Tīkla attīstības desmit gadu plānā jo īpaši:

- a) norāda tirgus dalībniekiem galveno pārvades infrastruktūru, kas jāizveido vai jāatjaunina nākamajos 10 gados;
- b) ietver visus ieguldījumus, par kuriem jau pieņemts lēmums, un nosaka jaunus ieguldījumus, kas jāveic nākamajos trīs gados; un
- c) paredz grafikus visiem ieguldījumu projektiem.

3. Izstrādājot tīkla attīstības desmit gadu plānu, pārvades sistēmas operators izmanto saprātīgus pieņēmumus attiecībā uz ražošanu, piegādi, patēriņu un tirdzniecību ar citām valstīm, ņemot vērā reģionālo un Kopienas mēroga tīklu ieguldījumu plānus.

4. Regulatīvā iestāde atklāti un pārskatāmi apspriežas ar visiem pašreizējiem vai iespējamajiem tīkla lietotājiem par tīkla attīstības desmit gadu plānu. Personas un uzņēmumus, kas vēlas būt potenciālie tīkla lietotāji, var lūgt pamatot šādas prasības. Regulatīvā iestāde publicē apspriešanās procesā gūtos rezultātus, jo īpaši attiecībā uz iespējamajām ieguldījumu vajadzībām.

5. Regulatīvā iestāde pārbauda, vai tīkla attīstības desmit gadu plāns attiecas uz visām ieguldījumu vajadzībām, kas identificētas apspriešanās procesā, un vai tas atbilst nesaistošajam Kopienas tīkla attīstības desmit gadu plānam (Kopienas tīkla attīstības plāns), kā minēts Regulas (EK) Nr. 714/2009 8. panta 3. punkta b) apakšpunktā. Ja rodas šaubas par atbilstību Kopienas tīkla attīstības plānam, regulatīvā iestāde apspriežas ar Aģentūru. Regulatīvā iestāde var lūgt pārvades sistēmas operatoru grozīt viņa tīkla attīstības desmit gadu plānu.

6. Regulatīvā iestāde uzrauga un izvērtē tīkla attīstības desmit gadu plāna īstenošanu.

7. Ja tādu iemeslu dēļ, kas nav sevišķi svarīgi un kas ir ārpus tā kontroles, pārvades sistēmas operators neveic ieguldījumus, kas atbilstīgi tīkla attīstības desmit gadu plānam bija jāveic tuvākajos trīs gados, dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvajai iestādei ir jāveic vismaz viens no turpmāk norādītajiem pasākumiem, lai nodrošinātu, ka attiecīgie ieguldījumi tiek veikti, ja šie ieguldījumi, pamatojoties uz jaunāko tīkla attīstības desmit gadu plānu, joprojām ir nozīmīgi:

- a) jāliek pārvades sistēmas operatoram veikt attiecīgos ieguldījumus;
- b) jāriko konkurss, kas attiecīgā ieguldījuma gadījumā būtu atvērts visiem ieguldītājiem; vai
- c) jāliek pārvades sistēmas operatoram pieņemt kapitāla palielinājumu, lai finansētu vajadzīgos ieguldījumus, un jāļauj neatkarīgiem ieguldītājiem piedalīties kapitāla veidošanā.

Ja regulatīvā iestāde ir izmantojusi šā punkta pirmās daļas b) apakšpunktā paredzētās pilnvaras, tā var likt pārvades sistēmas operatoram piekrist vienam vai vairākiem no turpmāk norādītajiem:

- a) trešās personas nodrošinātam finansējumam;
- b) trešās personas veiktiem būvdarbiem;
- c) pašam veikt attiecīgo jauno aktīvu būvniecību;
- d) pašam ekspluatēt attiecīgos jaunus aktīvus.

Pārvades sistēmas operators sniedz ieguldītājiem visu ieguldījuma veikšanai vajadzīgo informāciju, un tas saista jaunus aktīvus ar pārvades sistēmu un cenšas veicināt ieguldījumu projekta īstenošanu.

Attiecīgos finanšu pasākumus apstiprina regulatīvā iestāde.

8. Ja regulatīvā iestāde ir izmantojusi 7. punkta pirmajā daļā paredzētās pilnvaras, attiecīgie tarifu noteikumi attiecas uz izmaksām, kas saistītas ar attiecīgajiem ieguldījumiem.

23. pants

Pilnvaras pieņemt lēmumus par jaunu spēkstaciju pieslēgšanu pārvades sistēmai

1. Pārvades sistēmas operators izstrādā un publicē pārskatāmas un efektīvas procedūras jaunu spēkstaciju nediskriminējošai pieslēgšanai pārvades sistēmai. Šādas procedūras nodod apstiprināšanai valsts regulatīvajās iestādēs.

2. Pārvades sistēmu operatori nevar atteikties pieslēgt jaunu spēkstaciju, pamatojoties uz iespējamiem tīkla pieejamās jaudas turpmākiem ierobežojumiem, piemēram, pārslodzi pārvades sistēmas tālākajās daļās. Pārvades sistēmas operators sniedz vajadzīgo informāciju.

3. Pārvades sistēmas operators nevar atteikt jaunu savienojuma punktu, pamatojoties uz to, ka tas saistībā ar sistēmas elementu vajadzīgo jaudas palielinājumu kontaktpunktu tuvumā radītu papildu izdevumus.

VI NODAĻA

SADALES SISTĒMAS VADĪŠANA

24. pants

Sadales sistēmu operatoru norīkošana

Dalībvalstis norīkot vai prasa, lai uzņēmumi, kam pieder sadales sistēmas vai kas par tām atbild, norīko vienu vai vairākus sadales sistēmu operatorus uz laiku, ko nosaka dalībvalstis, ņemot vērā efektivitātes un ekonomiskā līdzsvara apsvērumus. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades sistēmu operatori darbojas saskaņā ar 25., 26. un 27. pantu.

25. pants

Sadales sistēmu operatoru uzdevumi

1. Sadales sistēmas operators ir atbildīgs par sistēmas ilgtermiņa jaudas nodrošināšanu, lai izpildītu pamatotas elektroenerģijas sadales prasības, kā arī par to, lai savā apgabalā nodrošinātu drošas, stabilas un efektīvas elektroenerģijas sadales sistēmas darbību, uzturēšanu un attīstību ar ekonomiski izdevīgiem nosacījumiem, pienācīgi ņemot vērā vides aizsardzības un energoefektivitātes apsvērumus.

2. Sadales sistēmas operators nekādā gadījumā nediskriminē sistēmas lietotājus vai dažu kategoriju sistēmas lietotājus, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem.

3. Sadales sistēmas operators sniedz sistēmas lietotājiem vajadzīgo informāciju, lai efektīvi piekļūtu sistēmai un varētu to izmantot.

4. Dalībvalsts var prasīt, lai sadales sistēmas operators, veicot ražošanas objektu dispečervadību, dod priekšroku koģenerācijas ražošanas objektiem vai ražošanas objektiem, kas izmanto atjaunīgus enerģijas avotus vai atkritumus.

5. Ikviens sadales sistēmas operators ar pārskatāmām, nediskriminējošām un uz tirgus principiem balstītām procedūrām iepērk enerģiju, ko tas izmanto enerģijas zudumu segšanai un rezerves jaudai savā sistēmā, kad vien tas veic šo funkciju. Šī prasība neskar tādas elektroenerģijas izmantošanu, kas iegūta saskaņā ar līgumiem, kuri noslēgti pirms 2002. gada 1. janvāra.

6. Ja sadales sistēmas operators ir atbildīgs par sadales sistēmas balansēšanu, noteikumi, ko tas pieņem šajā nolūkā, ir objektīvi, pārskatāmi un nediskriminējoši, tostarp noteikumi par maksas iekasēšanu no viņu tīkla sistēmas lietotājiem elektroenerģijas nevienmērīgas piegādes gadījumā. Noteikumus un nosacījumus, tostarp normas un tarifus attiecībā uz šādiem pakalpojumiem, ko sniedz sadales sistēmu operatori, nosaka nediskriminējošā un izmaksas atspoguļojošā veidā, ievērojot metodiku, kas ir saderīga ar 37. panta 6. punktu, kā arī tos publicē.

7. Plānojot sadales tīkla attīstību, sadales sistēmas operators paredz energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumus un/vai dalīto ražošanu, kas var aizstāt vajadzību modernizēt vai aizvietot jaudas.

26. pants

Sadales sistēmu operatoru nodalīšana

1. Ja sadales sistēmas operators ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, viņš ir neatkarīgs no pārējām darbībām, kas neattiecas uz sadali, vismaz tiktāl, ciktāl tas skar viņa juridisko statusu, organizāciju un lēmumu pieņemšanu. Šie noteikumi nerada pienākumu no vertikāli integrētā uzņēmuma nodalīt īpašumtiesības uz sadales sistēmas operatora aktīviem.

2. Papildus 1. punktam, ja sadales sistēmas operators ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, viņš ir neatkarīgs no citām ar sadali nesaistītām darbībām tiktāl, ciktāl tas attiecas uz organizāciju un lēmumu pieņemšanu. Lai to panāktu, piemēro vismaz šādus obligātus kritērijus:

- personas, kas atbildīgas par sadales sistēmas operatora vadību, nedrīkst iesaistīties integrētā elektroenerģijas uzņēmuma daļās, kas tieši vai netieši ir atbildīgas par elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un piegādi ikdienā;
- jāveic atbilstīgi pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā to personu profesionālās intereses, kas atbildīgas par sadales sistēmas operatora vadību, vienlaikus tām ļaujot rīkoties neatkarīgi;
- attiecībā uz aktīviem, kas vajadzīgi tīkla vadīšanai, uzturēšanai vai attīstībai sadales sistēmas operatoram ir jābūt efektīvām tiesībām pieņemt lēmumus neatkarīgi no integrētā

elektroenerģijas uzņēmuma. Šo uzdevumu veikšanai sadales sistēmas operatora rīcībā ir vajadzīgie resursi, tostarp cilvēkresursi, tehniskie, fiziskie un finanšu resursi. Tas neliedz veidot attiecīgus koordinācijas mehānismus, lai nodrošinātu to, ka ir aizsargātas mātesuzņēmuma ekonomiskās un vadības uzraudzības tiesības meitasuzņēmumā attiecībā uz ieņēmumiem no aktīviem, ko netieši regulē saskaņā ar 37. panta 6. punktu. Tas jo īpaši ļauj mātesuzņēmumam apstiprināt sadales sistēmas operatora gada finanšu plānu vai līdzvērtīgu instrumentu un noteikt vispārīgus ierobežojumus attiecībā uz meitasuzņēmuma parādsaistībām. Tas neļauj mātesuzņēmumam dot norādes par ikdienas darbību vai atsevišķiem lēmumiem par sadales līniju būvniecību vai modernizāciju, ja tie nepārsniedz apstiprināto finanšu plānu vai līdzvērtīgu instrumentu; un

- sadales sistēmas operatoram ir jāizstrādā atbilstības programma, kurā izklāsta pasākumus, ko veic, lai nodrošinātu diskriminējošas rīcības nepieļaušanu, un nodrošina, ka tās ievērošana tiek atbilstīgi kontrolēta. Atbilstības programmā paredz konkrētus darbinieku pienākumus, kas jāveic, lai sasniegtu šo mērķi. Persona vai struktūra, kas atbildīga par atbilstības programmas kontroli, proti, atbilstības amatpersona, iesniedz 35. panta 1. punktā minētajai valsts regulatīvajai iestādei gada ziņojumu par veiktajiem pasākumiem, un šo ziņojumu publicē. Pārvaldes sistēmas operatora atbilstības amatpersona ir pilnīgi neatkarīga, un tai ir piekļuve visai sadales sistēmas operatora un visu saistīto uzņēmumu informācijai, kas vajadzīga tās uzdevumu veikšanai.

3. Ja sadales sistēmas operators ir daļa no vertikāli integrēta uzņēmuma, dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvās iestādes vai citas kompetentas struktūras veic sadales sistēmas operatora darbības uzraudzību, lai tas nevarētu ļaunprātīgi izmantot vertikālo integrāciju, kropļojot konkurenci. Jo īpaši vertikāli integrēti sadales sistēmu operatori nedrīkst saziņā un zīmola veidošanā maldināt attiecībā uz vertikāli integrētā uzņēmuma piegādes struktūras atsevišķo identitāti.

4. Dalībvalstis var nolemt nepiemērot 1., 2. un 3. punktu integrētiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas apkalpo mazāk nekā 100 000 pieslēgtu lietotāju vai apkalpo mazas, izolētas sistēmas.

27. pants

Sadales sistēmu operatoru konfidencialitātes pienākums

Neskarot 30. pantu vai citus tiesiskus pienākumus izpaust informāciju, sadales sistēmas operators ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli jutīgu informāciju, kas iegūta tā saimnieciskajā darbībā, un tas neļauj diskriminējošā veidā izpaust informāciju par savu darbību, kas var citiem dot komerciālas priekšrocības.

28. pants

Slēgtas sadales sistēmas

1. Dalībvalstis var paredzēt, ka valstu regulatīvās iestādes vai citas kompetentās iestādes kā slēgtu sadales sistēmu klasificē sistēmu, kas elektroenerģiju sadala ģeogrāfiski ierobežotās rūpnieciskās, komerciālās vai koplietojuma pakalpojumu vietās un, neskarot 4. punktu, nepiegādā elektroenerģiju māsājniecību lietotājiem, ja:

- a) īpašu tehnisku vai drošības apsvērumu dēļ šādas sistēmas lietotāju darbība vai ražošanas process ir integrēts; vai
- b) šāda sistēma elektroenerģiju sadala galvenokārt sistēmas īpašniekam vai operatoram vai ar tiem saistītiem uzņēmumiem.

2. Dalībvalstis var paredzēt, ka valstu regulatīvās iestādes atbrīvo slēgtas sadales sistēmas operatoru no:

- a) 25. panta 5. punktā noteiktajai prasībai ar pārskatāmām, nediskriminējošām un uz tirgus principiem balstītām procedūrām iepirkt enerģiju, ko tas izmanto enerģijas zudumu segšanai un rezerves jaudai savā sistēmā;
- b) 32. panta 1. punktā noteiktā prasība, ka tarifi vai to aprēķināšanas metodika pirms to stāšanās spēkā ir jāapstiprina saskaņā ar 37. pantu.

3. Ja 2. punktā minētais atbrīvojums tiek piešķirts, piemērojamos tarifus vai to aprēķināšanas metodiku saskaņā ar 37. pantu pārskata un apstiprina pēc slēgtas sadales sistēmas lietotāja pieprasījuma.

4. Ja sistēmu nenozīmīgi lieto nodarbinātībā iesaistījušās māsājniecības vai līdzīgas apvienības, kurās iesaistīts sadales sistēmas īpašnieks un kuras atrodas slēgtas sadales sistēmas apkalpotā teritorijā, tas neliedz piešķirt 2. pantā paredzētos atbrīvojumus.

29. pants

Apvienotais operators

Šis direktīvas 26. panta 1. punkts neliedz darboties apvienotam pārvades un sadales sistēmas operatoram ar nosacījumu, ka operators izpilda 9. panta 1. punkta vai 13. un 14. panta, vai V daļas prasības vai ka uz to attiecas 44. panta 2. punkts.

VII NODAĻA

ATSEVIŠKA UZSKAITE UN GRĀMATVEDĪBAS PĀRSKATĀMĪBA

30. pants

Tiesības uz piekļuvi grāmatvedībai

1. Dalībvalstīm vai to norīkotām kompetentām iestādēm, tostarp 35. pantā minētajām regulatīvajām iestādēm, ciktāl tas

vajadzīgs to funkciju veikšanai, ir tiesības uz piekļuvi elektroenerģijas uzņēmumu grāmatvedībai, kā noteikts 31. pantā.

2. Dalībvalstis un visas norīkotās kompetentās iestādes, tostarp regulatīvās iestādes, ievēro konfidencialitāti attiecībā uz komerciāli jutīgu informāciju. Dalībvalstis var paredzēt šādas informācijas izpaušanu, ja tas vajadzīgs, lai kompetentās iestādes varētu veikt savas funkcijas.

31. pants

Atsevišķa uzskaitē

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka elektroenerģijas uzņēmumos uzskaitē veic saskaņā ar 2. un 3. punktu.

2. Neatkarīgi no īpašumtiesību sistēmas vai juridiskās formas elektroenerģijas uzņēmumi sagatavo, iesniedz revīzijai un publicē savus gada pārskatus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību normām par uzņēmumu ar ierobežotu atbildību gada pārskatiem, kuras pieņemtas atbilstīgi Padomes Ceturtajai direktīvai 78/660/EEK (1978. gada 25. jūlijs), kas pamatojas uz Līguma 44. panta 2. punkta g) apakšpunktu (*) un attiecas uz noteiktu veidu sabiedrību gada pārskatiem (1).

Uzņēmumi, kam juridiski nav pienākuma publicēt gada pārskatus, to eksemplāru glabā galvenajā birojā, kur tas ir publiski pieejams.

3. Elektroenerģijas uzņēmumi savā iekšējā grāmatvedībā atsevišķi uzskaita pārvades un sadales darbības, kā tas būtu jādara, ja attiecīgās darbības veiktu atsevišķi uzņēmumi, lai tādējādi izvairītos no diskriminācijas, šķērssubsidēšanas un konkurences izkropļošanas. Tie arī veic konsolidējamu uzskaiti par citām ar elektroenerģiju saistītām darbībām, kas neattiecas uz pārvadi vai sadali. Līdz 2007. gada 1. jūlijam elektroenerģijas uzņēmumi veic atsevišķu uzskaiti par piegādēm tiesīgiem lietotājiem un par piegādēm lietotājiem, kas nav tiesīgie lietotāji. Uzskaitē norāda ieņēmumus no īpašumā esošas pārvades vai sadales sistēmas. Attiecīgā gadījumā tie veic konsolidētu uzskaiti par citām darbībām, kas nav saistītas ar elektroenerģiju. Iekšējā grāmatvedībā ietver bilanci un peļņas un zaudējumu pārskatu par katru darbību.

4. Veicot 2. punktā minēto revīziju, jo īpaši pārbauda 3. punktā minētā pienākuma ievērošanu attiecībā uz diskriminācijas un šķērssubsidēšanas nepieļaušanu.

(*) Direktīvas 78/660/EEK nosaukums ir koriģēts, ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līguma pantu pārnemurēšanu saskaņā ar Amsterdāmas Līguma 12. pantu; sākotnējā atsauce bija uz 54. panta 3. punkta g) apakšpunktu.

(1) OV L 222, 14.8.1978., 11. lpp.

VIII NODAĻA

SISTĒMAS PIEKĻUVES ORGANIZĀCIJA

32. pants

Trešo personu piekļuve

1. Dalībvalstis nodrošina tādas sistēmas ieviešanu, kas trešām personām dod piekļuvi pārvades un sadales sistēmām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, ko piemēro visiem tiesīgajiem lietotājiem, kā arī objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas. Dalībvalstis nodrošina, ka šos tarifus vai to aprēķināšanas metodi pirms to stāšanās spēkā apstiprina saskaņā ar 376. pantu un ka šos tarifus un metodi, ja apstiprina vienīgi metodi, publicē pirms to stāšanās spēkā.

2. Pārvades vai sadales sistēmas operators var atteikt piekļuvi, ja tam nav vajadzīgās jaudas. Šāds atteikums attiecīgi jāpamato, jo īpaši ņemot vērā 3. pantu un izmantojot objektīvus un tehniski un ekonomiski pamatotus kritērijus. Regulatīvās iestādes, ja dalībvalstis tā nosaka, vai dalībvalstis nodrošina, ka šo kritērijus konsekventi piemēro un ka sistēmas lietotājs, kuram pieeja atteikta, var izmantot domstarpību izšķiršanas procedūru. Attiecīgā gadījumā un tad, ja pieeju atsaka, regulatīvās iestādes arī nodrošina to, ka pārvades vai sadales sistēmas operators sniedz attiecīgu informāciju par pasākumiem, kas būtu vajadzīgi tīkla pastiprināšanai. Personai, kas šādu informāciju pieprasa, var likt maksāt saprātīgu samaksu, kas atspoguļo šādas informācijas sniegšanas izmaksas.

33. pants

Tirgus atvērība un savstarpīgums

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka tiesīgie lietotāji ir:
 - a) līdz 2004. gada 1. jūlijam – tie tiesīgie lietotāji, kas norādīti Direktīvas 96/92/EK 19. panta 1. līdz 3. punktā. Dalībvalstis katru gadu līdz 31. janvārim publicē šo tiesīgo lietotāju definēšanas kritērijus;
 - b) vēlākais, no 2004. gada 1. jūlija – visi lietotāji, kas nav māj-saimniecību lietotāji;
 - c) no 2007. gada 1. jūlija – visi lietotāji.
2. Lai nepieļautu elektroenerģijas tirgu nevienmērīgu atvēršanu:
 - a) neaizliedz līgumus par elektroenerģijas piegādi tiesīgam lietotājam citas dalībvalsts sistēmā, ja lietotāju uzskata par tiesīgu abās šajās sistēmās; un

- b) ja a) apakšpunktā minētos darījumus atsaka tādēļ, ka lietotājs ir tiesīgs tikai vienā no abām sistēmām, tad Komisija var, ņemot vērā stāvokli tirgū un vispārējās intereses, tai pusei, kura atsaka piegādi, uzlikt par pienākumu veikt pieprasīto piegādi pēc tās dalībvalsts lūguma, kurā atrodas tiesīgais lietotājs.

34. pants

Tiešās līnijas

1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka:
 - a) visi elektroenerģijas ražotāji un elektroenerģijas apgādes uzņēmumi, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā, var apgādāt savas telpas, meitasuzņēmumus un tiesīgos lietotājus, izmantojot tiešo līniju; un
 - b) elektroenerģijas ražošanas un piegādes uzņēmumi var veikt piegādes ikvienam šādam tiesīgajam lietotājam attiecīgās dalībvalsts teritorijā, izmantojot tiešo līniju.
2. Dalībvalstis nosaka kritērijus, kurus ievēro, piešķirot atļaujas tiešo līniju būvniecībai to teritorijā. Šie kritēriji ir objektīvi un nediskriminējoši.
3. Elektroenerģijas apgādes iespēja, izmantojot tiešo līniju, kā minēts šā panta 1. punktā, neietekmē iespēju slēgt līgumus par elektroenerģiju saskaņā ar 32. pantu.
4. Dalībvalstis var izsniegt atļauju tiešās līnijas būvniecībai, tomēr ņemot vērā atteikumu atļaut piekļuvi sistēmai saskaņā ar 32. pantu vai domstarpību izšķiršanas procedūras sākšanu saskaņā ar 37. pantu.
5. Dalībvalstis var atteikt tiešās līnijas būvniecības atļauju, ja ar šādas atļaujas piešķiršanu tiktu pārkāpts 3. pants. Šādu atteikumu attiecīgi pamato.

IX NODAĻA

VALSTS REGULATĪVĀS IESTĀDES

35. pants

Regulatīvo iestāžu norīkošana un neatkarība

1. Katra dalībvalsts norīko vienu valsts regulatīvo iestādi valsts līmenī.
2. Šā panta 1. punkts neliedz dalībvalstīs norīkot citas regulatīvās iestādes reģionu līmenī, ja vien tur ir viens vadošais pārstāvis Kopienas mēroga pārstāvības un kontaktu nodrošināšanai Aģentūras Regulatoru valdē, kā noteikts Regulas (EK) Nr. 713/2009, 14. panta 1. punktā.

3. Atkāpjoties no šā panta 1. punkta, dalībvalsts var norīkot regulatīvās iestādes mazām sistēmām ģeogrāfiski nodalītā reģionā, kurā 2008. gadā patēriņš nepārsniedza 3 % no tās dalībvalsts kopējā patēriņa, kurā tas atrodas. Šī atkāpe neskar to, ka tiek iecelts viens vadošais pārstāvis Kopienas līmeņa pārstāvības un kontaktu nodrošināšanai Aģentūras Regulatoru valdē saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 713/2009 14. panta 1. punktu.

4. Dalībvalstis garantē regulatīvās iestādes neatkarību un nodrošina, ka tā izmanto savas pilnvaras taisnīgi un pārskatāmi. Tādēļ dalībvalsts nodrošina, ka regulatīvā iestāde, veicot šajā direktīvā un saistītajos tiesību aktos paredzētos regulatīvos uzdevumus:

- a) ir juridiski un funkcionāli neatkarīga no citām publiskām vai privātām struktūrām;
- b) nodrošina, ka tās personāls un par tās vadību atbildīgās personas:
 - i) darbojas neatkarīgi no tirgus interesēm; un
 - ii) veicot regulatīvus uzdevumus, neprasa un nepieņem tiešus norādījumus no valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām. Attiecīgos gadījumos šīs prasības neskar ciešu sadarbību ar citām attiecīgām valsts iestādēm vai valdības noteiktās vispārējās politikas nostādes, kas nav saistītas ar 37. pantā noteiktajām regulatīvajām pilnvarām un uzdevumiem.

5. Lai aizsargātu regulatīvās iestādes neatkarību, dalībvalstis jo īpaši nodrošina, ka:

- a) regulatīvā iestāde var pieņemt lēmumus neatkarīgi no politiskām struktūrām un ka tai ir atsevišķi ikgadēji budžeta piešķirumi un iespēja neatkarīgi īstenot piešķirto budžetu, kā arī to, ka tai ir atbilstīgi cilvēkresursi un finanšu resursi, lai veiktu savus pienākumus; un
- b) regulatīvās iestādes valdes locekļus vai, ja valdes nav, regulatīvās iestādes vadību ieceļ uz noteiktu laiku no pieciem līdz septiņiem gadiem, un šo termiņu var atjaunot vienu reizi.

Attiecībā uz šā punkta pirmās daļas b) apakšpunktu dalībvalstis nodrošina atbilstīgu valdes vai vadības rotācijas sistēmu. Valdes locekļus vai, ja valdes nav, vadības locekļus var atbrīvot no amata pirms pilnvaru termiņa beigām vienīgi tad, ja viņi vairs neatbilst šajā pantā minētajiem nosacījumiem vai ir vainīgi attiecīgās valsts tiesību aktu pārkāpumā.

36. pants

Regulatīvās iestādes vispārējie mērķi

Pildot šajā direktīvā noteiktos regulatīvos uzdevumus, regulatīvā iestāde veic visus piemērotos pasākumus, lai 37. pantā noteikto pienākumu un pilnvaru robežās ciešā sadarbībā ar citām atbilstīgām valsts iestādēm, tostarp konkurences iestādēm, un, neskarot to kompetenci, sekmētu šādu mērķu sasniegšanu:

- a) ciešā sadarbībā ar Aģentūru, citu dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un Komisiju sekmēt Kopienā konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas iekšējo tirgu, kurš ilgtermiņā neapdraud visi, un efektīvu tirgus atvēršanu visiem Kopienas lietotājiem un piegādātājiem, kā arī nodrošināt atbilstošus apstākļus energoapgādes tīklu efektīvai un uzticamai darbībai, ņemot vērā ilgtermiņa mērķus;
- b) attīstīt konkurējošus un pienācīgi funkcionējošus reģionālos tirgus Kopienā, lai sasniegtu a) punktā minēto mērķi;
- c) likvidēt ierobežojumus elektroenerģijas tirdzniecībai starp dalībvalstīm, tostarp attīstīt pieprasījumam atbilstīgas pārrobežu pārvades jaudas, lai apmierinātu pieprasījumu un palielinātu valstu tirgu integrāciju, kas var sekmēt elektroenerģijas plūsmu visā Kopienā;
- d) iespējami rentablākā veidā palīdzēt panākt uz patērētājiem orientētu drošu, uzticamu un efektīvu nediskriminējošu sistēmu izstrādi, kā arī veicināt sistēmu piemērotību un – atbilstīgi vispārīgiem enerģētikas politikas mērķiem – energoefektivitāti, kā arī gan liela un neliela apjoma elektroenerģijas ražošanas no atjaunīgiem enerģijas avotiem, gan decentralizētās ražošanas integrāciju pārvades un sadales tīklos;
- e) sekmējot jaunu ražošanas jaudu piekļuvi tīklam, jo īpaši atceļot šķēršļus, kas varētu kavēt jaunu dalībnieku un no atjaunīgiem avotiem iegūtas elektroenerģijas piekļuvi;
- f) nodrošināt īstermiņā un ilgtermiņā atbilstošu stimulu tīkla operatoriem un tīkla lietotājiem palielināt tīkla efektivitāti un sekmēt tirgus integrāciju;
- g) nodrošināt, ka lietotāji gūst labumu no valsts tirgus efektīvas darbības, sekmējot efektīvu konkurenci un palīdzot nodrošināt patērētāju aizsardzību;
- h) palīdzēt sasniegt augstus standartus attiecībā uz elektroenerģijas universālo pakalpojumu un sabiedrisko pakalpojumu, veicinot neaizsargāto lietotāju aizsardzību un nodrošinot piegādātāja maiņai nepieciešamo datu apmaiņas procesu atbilstību.

37. pants

Regulatīvās iestādes pienākumi un pilnvaras

1. Regulatīvajai iestādei ir šādi pienākumi:

- a) atbilstīgi pārredzamiem kritērijiem noteikt vai apstiprināt pārvades vai sadales tarifus vai to aprēķināšanas metodiku;
- b) nodrošināt, ka pārvades un sadales sistēmu operatori un, attiecīgā gadījumā, sistēmu īpašnieki, kā arī visi elektroenerģijas uzņēmumi pilda saistības, kas izriet no šīs direktīvas un citiem attiecīgajiem Kopienas tiesību aktiem, tostarp saistības, kas attiecas uz pārrobežu jautājumiem;
- c) saistībā ar pārrobežu jautājumiem sadarboties ar attiecīgo dalībvalstu regulatīvo iestādi vai iestādēm un Aģentūru;
- d) ievērot un izpildīt visus atbilstīgos juridiski saistošos Aģentūras un Komisijas lēmumus;
- e) katru gadu ziņot par savu darbību un pienākumu izpildi attiecīgajām dalībvalsts iestādēm, Aģentūrai un Komisijai. Šajos ziņojumos ietver veiktos pasākumus un panāktos rezultātus attiecībā uz katru šajā pantā uzskaitīto uzdevumu;
- f) nodrošināt to, ka netiek veikta pārvades, sadales un piegādes darbību šķērssubsidēšana;
- g) pārraudzīt pārvades sistēmu operatoru ieguldījumu plānus un savā gada ziņojumā ietvert pārvades sistēmas operatoru ieguldījumu plānu izvērtējumu attiecībā uz to atbilstību Kopienas tīkla attīstības plānam, kas minēts Regulas (EK) Nr. 714/2009 8. panta 3. punkta b) apakšpunktā; šādā izvērtējumā var iekļaut ieteikumus par minēto ieguldījumu plānu grozījumiem;
- h) pārraudzīt tīkla drošuma un uzticamības noteikumu ievērošanu un darbības rezultātu atbilstību, kā arī noteikt vai apstiprināt pakalpojumu un piegādes kvalitātes standartus un prasības vai arī veikt šos uzdevumus kopā ar citām kompetentām iestādēm;
- i) pārraudzīt pārredzamību, tostarp saistībā ar vairumtirdzniecības cenām, un nodrošināt, ka elektroenerģijas uzņēmumi ievēro pārredzamības pienākumus;
- j) pārraudzīt tirgus atvērtības līmeni un efektivitāti, un konkurenci vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā, tostarp saistībā ar elektroenerģijas biržām, cenām mājāsaimniecību lietotājiem, arī priekšapmaksas sistēmām, operatoru maiņas maksām, maksām par atteikšanos no pieslēguma, maksām par uzturēšanas pakalpojumiem un to īstenošanu un sūdzībām no mājāsaimniecību lietotājiem, kā arī konkurences kropļojumiem vai ierobežojumiem, tostarp sniedzot attiecīgu informāciju, un nodot attiecīgos gadījumus attiecīgajām konkurences iestādēm;

- k) uzraudzīt ierobežojošu līgumisku praksi, tostarp ekskluzīvu tiesību klauzulas, kuras lieliem lietotājiem, kas nav mājāsaimniecību lietotāji, var liegt vai ierobežot izvēli vienlaikus slēgt līgumus ar vairāk nekā vienu piegādātāju. Attiecīgā gadījumā valsts regulatīvās iestādes par šādu praksi informē valsts konkurences iestādes;
- l) ievērot līgumisko brīvību attiecībā uz pārtraucamiem piegādes līgumiem, kā arī attiecībā uz ilgtermiņa līgumiem, ja tie ir saderīgi ar Kopienas tiesību aktiem un atbilst Kopienas politikas virzieniem;
- m) pārraudzīt laiku, ko pārvades un sadales sistēmu operatori patērē, lai izveidotu pieslēgumus un veiktu remontdarbus;
- n) kopā ar citām attiecīgajām iestādēm sekmēt patērētāju tiesību aizsardzības pasākumu, tostarp I pielikumā minēto, efektivitāti un īstenošanu;
- o) vismaz reizi gadā publicēt ieteikumus par piegādes cenu atbilstību 3. pantam un attiecīgā gadījumā nosūtīt tos konkurences iestādēm;
- p) nodrošināt piekļuvi lietotāju patēriņa datiem, valsts līmenī nodrošināt neobligātu saskaņotu un viegli saprotamu formātu patēriņa datiem un nodrošināt visiem lietotājiem tūlītēju piekļuvi šādiem datiem saskaņā ar I pielikuma h) punktu;
- q) pārraudzīt, kā īsteno noteikumus par pārvades sistēmu operatoru, sadales sistēmas operatoru, piegādātāju un lietotāju un citu tirgus dalībnieku tiesībām un pienākumiem atbilstoši Regulai (EK) Nr. 714/2009;
- r) pārraudzīt ieguldījumus ražošanas jaudās saistībā ar piegādes drošumu;
- s) pārraudzīt tehnisko sadarbību starp Kopienas un trešo valstu pārvades sistēmu operatoriem;
- t) pārraudzīt 42. pantā minēto aizsardzības pasākumu īstenošanu;
- u) veicināt datu apmaiņas procesu savietojamību attiecībā uz svarīgākajām tirgus norisēm reģionālā līmenī.

2. Ja dalībvalsts tā noteikusi, 1. punktā izklāstītos pārraudzības pienākumus var veikt citas iestādes, kas nav regulatīvā iestāde. Tādā gadījumā informāciju, ko gūst no šādas pārraudzības, pēc iespējas drīz dara pieejamu regulatīvajai iestādei.

Rīkojoties neatkarīgi, neskarot to īpašās kompetences un saskaņā ar labāka regulējuma principiem, regulatīvā iestāde, veicot 1. punktā izklāstītos pienākumus, attiecīgā gadījumā apspriežas ar pārvades sistēmu operatoriem un attiecīgā gadījumā cieši sadarbojas ar citām attiecīgām valsts iestādēm.

Regulatīvās iestādes vai Aģentūras apstiprinājumi saskaņā ar šo direktīvu neskar nekādu attiecīgi pamatotu regulatīvās iestādes pilnvaru īstenošanu nākotnē saskaņā ar šo pantu vai jebkādas sankcijas, ko piemēro citas attiecīgas iestādes vai Komisija.

3. Ja saskaņā ar 13. pantu ir norīkots neatkarīgs sistēmas operators, papildus uzdevumiem, kādi tai ir saskaņā ar šā panta 1. punktu, regulatīvā iestāde:

- a) pārtrauga, kā pārvades sistēmas īpašnieks un neatkarīgais sistēmas operators pilda šajā pantā paredzētos pienākumus, un saskaņā ar 4. punkta d) apakšpunktu piemēro sankcijas par neizpildi;
- b) pārtrauga attiecības un saziņu starp neatkarīgo sistēmas operatoru un pārvades sistēmas īpašnieku, nodrošinot neatkarīgā sistēmas operatora saistību izpildi, un jo īpaši apstiprina līgumus un darbojas kā domstarpību izšķiršanas iestāde starp neatkarīgo sistēmas operatoru un pārvades sistēmas īpašnieku attiecībā uz sūdzībām, ko saskaņā ar 11. punktu iesniegusi kāda no pusēm;
- c) neskarot 13. panta 2. punkta c) apakšpunktā noteikto procedūru, attiecībā uz pirmo tīkla attīstības desmit gadu plānu apstiprina ieguldījumu plānus un tīkla attīstības daudzgadu plānu, ko katru gadu iesniedz neatkarīgais sistēmas operators;
- d) nodrošina, ka neatkarīgā sistēmas operatora iekasētās tīkla piekļuves tarīfos noteiktās maksas ietver atlīdzību tīkla īpašniekam vai īpašniekiem, kas nodrošina pienācīgu atdevi no tīkla aktīviem un no jauniem ieguldījumiem tajā, ja vien tie ir ekonomiski un efektīvi integrējušies;
- e) ir pilnvarota veikt pārbaudes, tostarp bez iepriekšēja paziņojuma, pārvades sistēmas īpašnieka un neatkarīgā sistēmas operatora telpās; un
- f) pārtrauga, kā tiek izmantotas pārslodzes maksas, ko neatkarīgais sistēmas operators iekasē saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 714/2009 16. panta 6. punktu.

4. Dalībvalstis nodrošina, ka regulatīvajām iestādēm ir piešķirtas vajadzīgās pilnvaras, lai tās varētu efektīvi un bez kavēšanās veikt 1., 3. un 6. punktā minētos pienākumus. Tādēļ regulatīvajai iestādei ir vismaz šādas pilnvaras:

- a) pieņemt elektroenerģijas uzņēmumiem saistošus lēmumus;
- b) analizēt elektroenerģijas tirgu darbību, kā arī noteikt un piemērot jebkādas nepieciešamus un samērīgus pasākumus, lai veicinātu efektīvu konkurenci un nodrošinātu tirgus pareizu darbību. Attiecīgā gadījumā regulatīvajai iestādei, veicot

izmeklēšanu saistībā ar konkurences tiesību aktiem, ir arī pilnvaras sadarboties ar valsts konkurences iestādi un finanšu tirgus regulatoriem vai Komisiju;

- c) pieprasīt no elektroenerģijas uzņēmumiem informāciju, kas vajadzīga tās uzdevumu veikšanai, tostarp pamatojumu atteikumam piešķirt piekļuvi trešām personām un informāciju par pasākumiem, kas vajadzīgi tīkla pastiprināšanai;
- d) piemērot iedarbīgas, samērīgas un atturošas sankcijas elektroenerģijas uzņēmumiem, kas nepilda saistības, kuras izriet no šīs direktīvas vai no juridiski saistošiem regulatīvās iestādes vai Aģentūras lēmumiem, vai ierosināt, lai kompetenta tiesa piemēro šādas sankcijas. Tas ietver pilnvaras noteikt vai ierosināt noteikt, attiecīgi, pārvades sistēmas operatoram vai vertikāli integrētam uzņēmumam sankcijas līdz pat 10 % apjomā no pārvades sistēmas operatora gada apgrozījuma vai līdz pat 10 % apjomā no vertikāli integrēta uzņēmuma gada apgrozījuma, ja tie neievēro šajā direktīvā noteiktos attiecīgos pienākumus; un
- e) atbilstīgas tiesības veikt izmeklēšanu un attiecīgas pilnvaras izšķirt domstarpības atbilstīgi 11. un 12. punktam.

5. Ja saskaņā ar V nodaļu ir norīkots pārvades sistēmas operators, papildus pienākumiem un pilnvarām, kādas tai ir saskaņā ar šā panta 1. un 4. punktu, regulatīvajai iestādei piešķir vismaz šādus pienākumus un pilnvaras:

- a) atbilstīgi 4. punkta d) apakšpunktam noteikt sankcijas par diskriminējošu rīcību vertikāli integrēta uzņēmuma labā;
- b) uzraudzīt saziņu starp pārvades sistēmas operatoru un vertikāli integrētu uzņēmumu, nodrošinot pārvades sistēmas operatora atbilstību pienākumiem;
- c) darboties kā domstarpību izšķiršanas iestādei starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru attiecībā uz sūdzībām, kas iesniegtas saskaņā ar 11. punktu;
- d) uzraudzīt tirdzniecības un finanšu attiecības, tostarp pārvades sistēmas operatora un vertikāli integrēta uzņēmuma aizņēmumus;
- e) apstiprināt visus tirdzniecības un finansiālus nolīgumus starp vertikāli integrētu uzņēmumu un pārvades sistēmas operatoru, ja vien tie atbilst tirgus noteikumiem;

- f) lūgt vertikāli integrētam uzņēmumam sniegt paskaidrojumu, kad to atbilstīgi 21. panta 4. punktam ir informējusi atbilstības amatpersona. Šajā paskaidrojumā jo īpaši ietver pierādījumus tam, ka nav notikusi nekāda diskriminējoša rīcība par labu vertikāli integrētam uzņēmumam;
- g) veikt pārbaudes, tostarp iepriekš nepaziņotas, vertikāli integrēta uzņēmuma un pārvades sistēmas īpašnieka telpās; un
- h) ja pārvades sistēmas operators nepārtraukti pārkāpj šajā direktīvā noteiktos pienākumus – jo īpaši attiecībā uz atkārtotu diskriminējošu rīcību par labu vertikāli integrētam uzņēmumam – piešķirt visus vai konkrētus pārvades sistēmas operatora pienākumus neatkarīgam sistēmas operatoram, kas norīkots atbilstīgi 13. pantam.

6. Regulatīvo iestāžu kompetencē ir noteikt vai laikus pirms tās stāšanās spēkā apstiprināt vismaz tādu metodiku, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu noteikumus un nosacījumus attiecībā uz:

- a) pieslēgumu un piekļuvi valsts tīkliem, tostarp pārvades un sadales tarifiem vai to aprēķināšanas metodikai. Šie tarifi vai metodika ļauj veikt visus vajadzīgos ieguldījumus tīklos, lai nodrošinātu tīklu dzīvotspēju;
- b) balansēšanas pakalpojumu nodrošināšanu, kurus sniedz visekonomiskākajā veidā un kuri nodrošina pienācīgus stimulus tīkla lietotājiem, lai balansētu to jaudu un patēriņu. Balansēšanas pakalpojumus sniedz taisnīgi un bez diskriminācijas, un to pamatā ir objektīvi kritēriji; un
- c) piekļuvi pārrobežu infrastruktūrai, tostarp jaudas sadalījuma un pārslodzes vadības procedūras.

7. Šā panta 6. punktā minēto metodiku vai noteikumus publicē.

8. Nosakot vai apstiprinot tarifu vai metodiku un balansēšanas pakalpojumus, regulatīvās iestādes nodrošina pārvades un sadales sistēmu operatoriem atbilstīgu stimulu īstermiņā un ilgtermiņā palielināt efektivitāti, sekmēt tirgus integrāciju un piegādes drošumu un atbalstīt attiecīgus pētniecības pasākumus.

9. Regulatīvās iestādes uzrauga gan pārslodzes vadību valstu elektroenerģijas sistēmās, tostarp starpsavienojumos, gan pārslodzes vadības noteikumu īstenošanu. Šim nolūkam pārvades sistēmu operatori vai tirgus dalībnieki iesniedz valsts regulatīvajām iestādēm pārslodzes vadības noteikumus, tostarp par jaudas sadalījumu. Valsts regulatīvās iestādes var prasīt izdarīt grozījumus minētajos noteikumos.

10. Regulatīvās iestādes ir pilnvarotas vajadzības gadījumā prasīt pārvades un sadales sistēmas operatoriem grozīt noteikumus, tostarp šajā pantā minētos tarifus un metodiku, lai nodrošinātu to samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu. Ja pārvades un sadales tarifu noteikšana kavējas, regulatīvajām iestādēm ir tiesības noteikt vai apstiprināt pārvades un sadales pagaidu tarifus vai metodiku un pieņemt lēmumu par atbilstīgiem kompensācijas pasākumiem tad, ja galīgie tarifi vai metodika atšķiras no minētajiem pagaidu tarifiem vai metodikas.

11. Visas personas, kam ir sūdzības par pārvades vai sadales sistēmas operatoriem saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei, kas – rīkojoties kā domstarpību izšķiršanas iestāde – pieņem lēmumu divos mēnešos pēc sūdzības saņemšanas. Šo termiņu var pagarināt par diviem mēnešiem, ja regulatīvā iestādei lūdz papildu informāciju. Šo pagarināto termiņu var vēl pagarināt, ja tam piekrit sūdzības iesniedzējs. Regulatīvās iestādes lēmums ir saistošs, ja vien tas netiek atcelts pārsūdzības kārtībā.

12. Ikviena persona, ko skar attiecīgais lēmums un kam ir tiesības iesniegt sūdzību par lēmumu, kurš attiecas uz metodiku un pieņemts saskaņā ar šo pantu, vai – ja regulatīvajai iestādei ir pienākums apspriesties – par ierosinātajiem tarifiem vai ierosināto metodiku, var, vēlākais, divos mēnešos vai dalībvalstu noteiktā īsākā termiņā pēc lēmuma vai lēmuma priekšlikuma publicēšanas iesniegt sūdzību tā pārskatīšanas nolūkā. Šāda sūdzība neaptur lēmuma piemērošanu.

13. Dalībvalstis izveido atbilstīgus un efektīvus regulatīvus, kontroles un pārraudzības mehānismus, lai izvairītos no domnējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas, jo īpaši kaitējot patērētāju interesēm, un no cenu nosīšanas. Minētajos mehānismos ņem vērā Līguma noteikumus un jo īpaši tā 82. pantu.

14. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek veikti atbilstīgi pasākumi, tostarp administratīvu lietu vai kriminālprocesa sākšana atbilstīgi attiecīgās valsts tiesību aktiem, pret atbildīgajām fiziskām un juridiskām personām gadījumos, kad nav ievēroti šajā direktīvā paredzētie konfidencialitātes noteikumi.

15. Šā panta 11. un 12. pantā minētās sūdzības neskar pārsūdzības tiesību izmantošanu saskaņā ar Kopienas un/vai attiecīgo valstu tiesību aktiem.

16. Regulatīvās iestādes savus lēmumus pilnībā pamato, lai ļautu tiesu iestādēm veikt pārskatīšanu. Šie lēmumi ir pieejami sabiedrībai, vienlaikus saglabājot komerciāli jutīgas informācijas konfidencialitāti.

17. Dalībvalstis nodrošina piemērotus valsts līmeņa mehānismus, lai puse, kuru skar regulatīvās iestādes lēmums, varētu šo lēmumu pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm un valdībām neatkarīgā struktūrā.

38. pants

Pārrobežu jautājumu regulējums

1. Regulatīvās iestādes savstarpēji cieši apspriežas un sadarbojas, kā arī savstarpēji un Aģentūrai sniedz vajadzīgo informāciju, lai veiktu šajā direktīvā paredzētos uzdevumus. Informācijas apmaiņas procesā iestāde, kas saņem informāciju, nodrošina tādu konfidencialitātes līmeni, kādu prasa informācijas nosūtītāja iestāde.

2. Regulatīvās iestādes sadarbojas vismaz reģionālā līmenī, lai:

- a) sekmētu operatīvus mehānismus, lai panāktu tīkla optimālu pārvaldību, veicinātu kopīgu elektroenerģijas biržu izveidi un pārrobežu jaudu piešķiršanu, kā arī lai nodrošinātu pietiekamu starpsavienojumu jaudu, tostarp ar jauniem starpsavienojumiem, un lai reģionā un starp reģioniem varētu izvērst efektīvu konkurenci un uzlabotu piegādes drošumu, nediskriminējot dažādu dalībvalstu piegādes uzņēmumus;
- b) saskaņotu visu tīkla kodeksu izstrādi attiecīgajiem pārvades sistēmu operatoriem un citiem tirgus dalībniekiem; un
- c) saskaņotu to noteikumu izstrādi, kas reglamentē pārslodzes vadību.

3. Valsts regulatīvajām iestādēm ir tiesības savstarpēji slēgt sadarbības nolīgumus, lai veicinātu regulatīvo sadarbību.

4. Šā panta 2. punktā minētās darbības vajadzības gadījumā veic ciešā saziņā ar citām attiecīgām valsts iestādēm un neskarot to konkrētās kompetences.

5. Komisija var pieņemt pamatnostādnes attiecībā uz regulatīvo iestāžu pienākumu sadarbības savā starpā un ar Aģentūru. Šo pasākumu, kas paredzēts, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to, pieņem saskaņā ar 46. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

39. pants

Pamatnostādņu ievērošana

1. Jebkura regulatīvā iestāde un Komisija var lūgt Aģentūru sniegt atzinumu par regulatīvās iestādes pieņemtā lēmumu atbilstību šajā direktīvā vai Regulā (EK) Nr. 714/2009 minētajām pamatnostādņēm.

2. Aģentūra trīs mēnešos no lūguma saņemšanas dienas sniedz atzinumu lūguma iesniedzējai regulatīvajai iestādei vai, attiecīgi, Komisijai un regulatīvajai iestādei, kas pieņēmusi attiecīgo lēmumu.

3. Aģentūra attiecīgi informē Komisiju, ja regulatīvā iestāde, kas pieņēmusi attiecīgo lēmumu, neizpilda Aģentūras atzinumu četros mēnešos no tā saņemšanas dienas.

4. Jebkura regulatīvā iestāde, ja tā uzskata, ka citas regulatīvās iestādes pieņemtais lēmums, kas ir nozīmīgs pārrobežu tirdzniecībai, neatbilst šajā direktīvā vai Regulā (EK) Nr. 714/2009 minētajām pamatnostādņēm, var divos mēnešos no minētā lēmuma pieņemšanas informēt Komisiju.

5. Ja Komisija divos mēnešos pēc informācijas saņemšanas no Aģentūras saskaņā ar 3. punktu vai no regulatīvās iestādes – saskaņā ar 4. punktu, vai pēc savas iniciatīvas trīs mēnešos pēc lēmuma pieņemšanas konstatē, ka regulatīvās iestādes pieņemtais lēmums liek nopietni apšaubīt tā atbilstību šajā direktīvā vai Regulā (EK) Nr. 714/2009 paredzētajām pamatnostādņēm, Komisija var pieņemt lēmumu lietu izskatīt sīkāk. Tādā gadījumā Komisija aicina attiecīgo regulatīvo iestādi un procedūrā iesaistītās puses iesniegt apsvērumus.

6. Ja Komisija pieņem lēmumu lietu izskatīt sīkāk, tā četros mēnešos pēc minētā lēmuma pieņemšanas pieņem galīgo lēmumu:

- a) neiebilst pret regulatīvās iestādes lēmumu; vai
- b) pieprasīt attiecīgajai regulatīvajai iestādei atcelt savu lēmumu, pamatojoties uz to, ka nav ievērotas pamatnostādnes.

7. Ja Komisija nav pieņēmusi lēmumu izskatīt šo lietu sīkāk vai galīgo lēmumu, attiecīgi, 5. un 6. punktā noteiktajos termiņos, uzskata, ka Komisija neiebilst pret regulatīvās iestādes lēmumu.

8. Regulatīvā iestāde divos mēnešos izpilda Komisijas lēmumu atcelt lēmumu un attiecīgi informē Komisiju.

9. Komisija var pieņemt pamatnostādnes, ar ko paredz šā panta īstenošanai piemērojamo procedūru. Šos pasākumus, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to, pieņem saskaņā ar 46. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

40. pants

Lietvedība

1. Dalībvalstis prasa, lai piegādes uzņēmumi vismaz piecus gadus glabā pieejamu valsts iestādēm, tostarp valsts regulatīvajai iestādei, valsts konkurences iestādēm un Komisijai to attiecīgo uzdevumu veikšanai, atbilstīgus datus par visiem notikušajiem elektroenerģijas piegādes līgumu un elektroenerģijas atvasināto instrumentu darījumiem ar vairumtirgotājiem un pārvades sistēmu operatoriem.

2. Minētie dati ietver informāciju par darījuma ilgumu, piegādes un līguma izpildes noteikumiem, elektroenerģijas apjomu, izpildes dienu un laiku, darījumu cenām un attiecīgā vairumtirgotāja pārvades cenām un identifikācijas datiem, kā arī konkrētas ziņas par visiem neizpildītajiem elektroenerģijas piegādes līgumiem un elektroenerģijas atvasinātajiem instrumentiem.

3. Regulatīvā iestāde var nolemt darīt tirgus dalībniekiem pieejamus minētās informācijas elementus ar nosacījumu, ka netiek atklāta komerciāli jutīga informācija par konkrētiem tirgus dalībniekiem vai atsevišķiem darījumiem. Šo punktu nepiemēro informācijai par finanšu instrumentiem, uz ko attiecas Direktīva 2004/39/EK.

4. Lai panāktu šā panta saskaņotu piemērošanu, Komisija var pieņemt pamatnostādnes, ar kurām nosaka lietvedības metodes un kārtību, kā arī saglabājamo datu formātu un saturu. Šos pasākumus, kas paredzēti, lai grozītu nebūtiskus šīs direktīvas elementus, papildinot to, pieņem saskaņā ar 46. panta 2. punktā minēto regulatīvo kontroles procedūru.

5. Attiecībā uz elektroenerģijas atvasināto instrumentu darījumiem starp piegādes uzņēmumiem un vairumtirgotājiem un pārvades sistēmu operatoriem šo pantu piemēro vienīgi tad, kad Komisija ir pieņēmusi 4. punktā minētās pamatnostādnes.

6. Struktūrām, uz ko attiecas Direktīva 2004/39/EK, šis pants nerada papildu saistības pret 1. punktā minētajām iestādēm.

7. Ja 1. punktā minētajām iestādēm jāpiekļūst to struktūru datiem, uz kurām attiecas Direktīva 2004/39/EK, minētajā direktīvā paredzētās atbildīgās iestādes sniedz tām vajadzīgos datus.

X NODAĻA

MAZUMTIRDZNICĪBAS TIRGI

41. pants

Mazumtirdzniecības tirgi

Lai veicinātu labi funkcionējošu un pārskatāmu mazumtirdzniecības tirgu veidošanos Kopienā, dalībvalstis nodrošina, ka tiek noteikti pārvades sistēmu operatoru, sadales sistēmu operatoru,

piegādes uzņēmumu, lietotāju un vajadzības gadījumā, citu tirgus dalībnieku pienākumi attiecībā uz līgumiem, saistībām pret lietotājiem, datu apmaiņas un līguma izpildes noteikumiem, datu īpašumtiesībām un uzskaiti.

Šos noteikumus publicē, un tos izstrādā ar mērķi atvieglot lietotāju un piegādātāju piekļuvi tīkliem, un regulatīvās iestādes vai citas attiecīgas valsts iestādes tos pārskata.

Lieliem lietotājiem, kas nav mājsaimniecību lietotāji, ir tiesības vienlaikus slēgt līgumus ar vairākiem piegādātājiem.

XI NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

42. pants

Aizsardzības pasākumi

Ja enerģētikas tirgū rodas pēkšņa krīze un ja ir apdraudēta fiziskā drošība vai personu, aparātūras un iekārtu vai sistēmas viengabalainības drošība, dalībvalsts var uz laiku ieviest vajadzīgos aizsardzības pasākumus.

Šiem pasākumiem jābūt tādiem, kas iespējami maz traucē iekšējā tirgus darbību, un tie nedrīkst būt plašāki kā noteikti nepieciešams, lai novērstu pēkšņās grūtības.

Attiecīgā dalībvalsts par šiem pasākumiem nekavējoties paziņo pārējām dalībvalstīm un Komisijai, kas var pieņemt lēmumu, ka attiecīgajai dalībvalstij jāgroza vai jāatceļ šie pasākumi, ciktāl tie izkropļo konkurenci un nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību pretēji vispārējām interesēm.

43. pants

Vienādi noteikumi

1. Pasākumi, ko dalībvalstis saskaņā ar šo direktīvu var īstenot, lai nodrošinātu vienādus noteikumus, ir saderīgi ar Līgumu, jo īpaši ar tā 30. pantu, un Kopienas tiesību aktiem.

2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi ir samērīgi, nediskriminējoši un pārredzami. Šos pasākumus var īstenot vienīgi pēc tam, kad par tiem paziņots Komisijai un saņemts tās apstiprinājums.

3. Attiecībā uz 2. punktā minēto paziņojumu Komisija rīkojas divos mēnešos pēc paziņojuma saņemšanas. Šis termiņš sākas nākamajā dienā pēc pilnīgas informācijas saņemšanas. Ja Komisija šajā divu mēnešu termiņā nav rīkojusies, uzskata, ka tai nav iebildumu pret paziņotajiem pasākumiem.

44. pants

Atkāpes

1. Dalībvalstis, kas var pierādīt, ka pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā rodas būtiskas problēmas attiecīgo dalībvalstu esošo mazo, izolēto sistēmu darbībā, var lūgt piešķirt atkāpes no attiecīgajiem IV, VI, VII un VIII nodaļas noteikumiem, kā arī no III nodaļas noteikumiem attiecībā uz izolētām mikrosistēmām, ciktāl tas attiecas uz esošo jaudu renovāciju, modernizāciju un paplašināšanu, un šādas atkāpes tām var piešķirt Komisija. Ievērojot konfidencialitāti, Komisija informē dalībvalstis par minētajiem lūgumiem pirms lēmuma pieņemšanas. Šo lēmumu publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

2. Šīs direktīvas 9. pantu nepiemēro Kiprai, Luksemburgai un/vai Maltai. Maltai nepiemēro arī 26., 32. un 33. pantu.

Šīs direktīvas 9. panta 1. punkta b) apakšpunktā jēdziens "uzņēmums, kas veic kādu no ražošanas vai piegādes funkcijām" neietver tiešos lietotājus, kas pilda kādu no elektroenerģijas ražošanas un/vai piegādes funkcijām vai nu tieši, vai izmantojot uzņēmumu, kurā tiem atsevišķi vai kopīgi ir kontroles tiesības, ja tiešie lietotāji un kontrolētie uzņēmumi, rēķinot vidēji gadā, ir elektroenerģijas tiešie patērētāji un ja tās elektroenerģijas saimnieciskā vērtība, ko tie pārdod trešām personām, ir nenozīmīga attiecībā pret pārējo uzņēmējdarbību, ko tie veic.

45. pants

Pārskatīšanas procedūra

Ja 47. panta 6. punktā minētajā ziņojumā Komisija secina, ka, ņemot vērā faktisko veidu, kā dalībvalsts nodrošina piekļuvi tīklam, kas veido pilnībā efektīvu, nediskriminējošu un netraucētu piekļuvi tīklam, dažas šajā direktīvā noteiktās uzņēmumu saistības (tostarp tās, kas attiecas uz sadales sistēmu operatoru juridisko nodalīšanu) nav samērojamas ar izvirzīto mērķi, attiecīgā dalībvalsts var iesniegt lūgumu Komisijai atbrīvot to no attiecīgās prasības piemērošanas.

Dalībvalsts šo lūgumu nekavējoties dara zināmu Komisijai, kopā ar to iesniedzot visu vajadzīgo informāciju, lai pierādītu, ka ziņojumā izdarītais secinājums par efektīvu piekļuvi tīklam būs spēkā arī turpmāk.

Trīs mēnešos pēc paziņojuma saņemšanas Komisija pieņem atzinumu par attiecīgās dalībvalsts lūgumu un attiecīgā gadījumā iesniedz priekšlikumus Eiropas Parlamentam un Padomei, lai grozītu attiecīgos šīs direktīvas noteikumus. Priekšlikumos par šīs direktīvas grozījumiem Komisija var ierosināt atbrīvot attiecīgo dalībvalsti no konkrētu prasību izpildes ar noteikumu, ka šī dalībvalsts īsteno vienlīdz iedarbīgus pasākumus.

46. pants

Komiteja

1. Komisijai palīdz komiteja.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5.a panta 1. līdz 4. punktu un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. pantu.

47. pants

Ziņojumi

1. Komisija uzrauga un pārskata šīs direktīvas piemērošanu un – pirmoreiz līdz 2004. gada 4. augustam un pēc tam katru gadu – iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei vispārēju progresu ziņojumu. Progresu ziņojumā ir vismaz šādi dati:

- a) uzkrātā pieredze un gūtie panākumi pilnīga un pilnībā funkcionējoša elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidošanā un šķēršļi, kas vēl saglabājušies šajā sakarā, tostarp dominējošs tirgus stāvoklis, tirgus koncentrācija, cenu nosīšana vai pret konkurenci vērsta rīcība un tas, kā šādas parādības izpaužas kā tirgus izkropļojums;
- b) ciktāl ir izdevies ar šajā direktīvā paredzētajām nodalīšanas un tarifkācijas prasībām nodrošināt tainīgu un nediskriminējošu piekļuvi Kopienas elektroenerģijas sistēmai un līdzvērtīgu konkurences līmeni, kā arī tas, kā elektroenerģijas tirgus atvēršana lietotājiem ir ietekmējusi ekonomiku, vides aizsardzību un sociālos apstākļus;
- c) analīze par jautājumiem, kuri attiecas uz sistēmas jaudas līmeni un energoapgādes drošumu Kopienā, un jo īpaši par esošo un paredzēto pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvaru, ņemot vērā starp dažādām teritorijām notiekošās apmaiņas fizisko jaudu;
- d) īpašu uzmanību vērš uz pasākumiem, ko dalībvalstis veic, lai risinātu ar pieprasījuma maksimumu saistītus jautājumus un viena vai vairāku piegādātāju iztrūkumu;
- e) 26. panta 4. punktā paredzētās atkāpes īstenošana, lai varbūtēji pārskatītu robežvērtību;
- f) gūto panākumu vispārīgs izvērtējums saistībā ar divpusējām attiecībām ar trešām valstīm, kas ražo un eksportē vai transportē elektroenerģiju, tostarp panākumiem tirgus integrācijā, elektroenerģijas tirdzniecības ietekmi uz sociālo un vides aizsardzības jomu un piekļuvi šādu trešo valstu tirgiem;

g) iespējamā vajadzība pēc saskaņošanas prasībām, kas nav saistītas ar šīs direktīvas noteikumiem; un

h) tas, kā dalībvalstis praksē ir īstenojušas 3. panta 9. punktā ietvertās prasības attiecībā uz enerģijas marķēšanu un kā ir ņemti vērā Komisijas ieteikumi šajā sakarā.

Attiecīgā gadījumā progresa ziņojumā var ietvert ieteikumus jo īpaši attiecībā uz marķēšanas noteikumu darbības jomu un kārtību, tostarp veidu, kā izdara atsauci uz esošiem informācijas avotiem un šo avotu saturu, jo īpaši veidu, kā varētu sniegt informāciju par ietekmi uz vidi, vismaz CO₂ emisiju un radioaktīvajiem atkritumiem, ko rada elektroenerģijas ražošana no dažādiem enerģijas avotiem, pārskatāmā, viegli pieejamā un salīdzināmā veidā visā Kopienā, un kā varētu racionalizēt pasākumus, ko dalībvalstis veic, lai kontrolētu piegādātāju sniegtās informācijas pareizību, un to, kādi pasākumi varētu novērst negatīvo ietekmi, kas piemīt dominējošam stāvoklim tirgū un tirgus koncentrācijai.

2. Reizi divos gados 1. punktā minētajā progresa ziņojumā ietver arī dažādu pasākumu analīzi, ko dalībvalstis veikušas, lai izpildītu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kā arī šo pasākumu, jo īpaši to ietekmes uz konkurenci elektroenerģijas tirgū, efektivitātes pārbaudes rezultātus. Attiecīgā gadījumā ziņojumā var iekļaut ieteikumus par pasākumiem, kas jāveic valsts mērogā, lai panāktu augstus sabiedrisko pakalpojumu standartus, vai par pasākumiem, kas paredzēti protekcionisma novēršanai.

3. Komisija līdz 2013. gada 3. martam kā daļu no vispārējās pārskatīšanas iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei sīki izstrādātu konkrētu ziņojumu, kurā izvērtēts, cik iedarbīgas ir bijušas V nodaļā paredzētās prasības par nodalīšanu, nodrošinot pārvades sistēmu operatoru pilnīgu un efektīvu neatkarību, kā kritēriju izmantojot efektīvu un iedarbīgu nodalīšanu.

4. Lai veiktu 3. punktā minēto izvērtējumu, Komisija jo īpaši ņem vērā šādus kritērijus: taisnīgu un nediskriminējošu piekļuvi tīklam, efektīvus noteikumus, tīkla izvērsšanu, lai apmierinātu tirgus prasības, un reālus stimulus ieguldīt, starpsavienojumu infrastruktūras izveidi, efektīvu konkurenci Kopienas enerģijas tirgos un piegādes drošumu Kopienā.

5. Attiecīgā gadījumā un jo īpaši tad, ja 3. punktā minētajā konkrētajā ziņojumā konstatēts, ka 4. punktā minētie noteikumi nav garantēti praksē, Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei priekšlikumus, lai līdz 2014. gada 3. martam nodrošinātu pārvades sistēmu operatoru pilnīgi efektīvu neatkarību.

6. Līdz 2006. gada 1. janvārim Komisija nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei sīki izstrādātu ziņojumu par paveikto elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidošanā. Šajā ziņojumā jo īpaši informē par:

- nediskriminējošas tīkla piekļuves esamību,
- efektīvu regulējumu,
- starpsavienojumu infrastruktūras attīstību un piegādes drošumu Kopienā,
- to, ciktāl pilnu labumu no tirgu atvēršanas gūst mazie uzņēmumi un mājsaimniecību lietotāji, jo īpaši attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu un universālā pakalpojuma standartiem,
- tirgus faktisko atvērtību efektīvai konkurencei, tostarp tirgus dominējošā stāvokļa, tirgus koncentrācijas un cenu nosīšanas vai pret konkurenci vērstas darbības aspekti,
- kādā apjomā lietotāji faktiski maina piegādātājus un no jauna vienojas par tarifiem,
- cenu attīstību, tostarp piegādes cenu attīstību saistībā ar tirgus atvērtības pakāpi, un
- pieredzi, kas uzkrāta šīs direktīvas piemērošanā, ciktāl tas attiecas uz sistēmu operatoru neatkarību vertikāli integrētos uzņēmumos, un to, vai papildus funkcionālās neatkarības un grāmatvedības nošķiršanas pasākumiem ir izstrādāti citi pasākumi, kuru iedarbība ir līdzvērtīga juridiskās nodalīšanas iedarbībai.

Attiecīgā gadījumā Komisija iesniedz priekšlikumus Eiropas Parlamentam un Padomei, jo īpaši lai garantētu augstus sabiedrisko pakalpojumu standartus.

Attiecīgā gadījumā Komisija iesniedz priekšlikumus Eiropas Parlamentam un Padomei, jo īpaši lai nodrošinātu sadales sistēmu operatoru pilnu un efektīvu neatkarību līdz 2007. gada 1. jūlijam. Vajadzības gadījumā šie priekšlikumi atbilstīgi konkurences tiesību aktiem attiecas arī uz pasākumiem, ar ko risina tirgus dominējoša stāvokļa, tirgus koncentrācijas un cenu nosīšanas vai pret konkurenci vērstas darbības jautājumus.

48. pants

Atcelšana

No 2011. gada 3. marta atceļ Direktīvu 2003/54/EK, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņiem, kad tām minētā direktīva jātransponē savos tiesību aktos un jāpiemēro. Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu II pielikumā.

49. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2011. gada 3. martam izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.

Dalībvalstis piemēro minētos noteikumus no 2011. gada 3. marta, izņemot 11. pantu, ko piemēro no 2013. gada 3. marta.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarīt šādas atsauces.

2. Dalībvalstis dara zināmus Komisijai to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

50. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

51. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē, 2009. gada 13. jūlijā

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
H.-G. PÖTTERING

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
E. ERLANDSSON

I PIELIKUMS

PATĒRĒTĀJU AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

1. Neskarot Kopienas noteikumus par patērētāju aizsardzību, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (1997. gada 20. maijs) par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem ⁽¹⁾ un Padomes Direktīvu 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos ⁽²⁾, šīs direktīvas 3. pantā minētie pasākumi ir paredzēti, lai nodrošinātu to, ka lietotāji:

- a) ir tiesīgi slēgt līgumu ar elektroenerģijas piegādātāju, kurā norādīta:
- piegādātāja identitāte un adrese,
 - sniedzamie pakalpojumi, piedāvātā pakalpojuma kvalitātes līmeņi, kā arī pirmās pieslēgšanas laiks,
 - uzturēšanas pakalpojumu veidi,
 - līdzekļi, ar kādiem var iegūt jaunāko informāciju par visiem piemērojamiem tarifiem un maksu par uzturēšanas pakalpojumiem,
 - līguma darbības ilgums, pakalpojumu un līguma atjaunošanas un pārtraukšanas noteikumi un tas, vai ir atļauta līguma laušana bez maksas,
 - kompensācijas un atlīdzības noteikumi, ko piemēro, ja līgumā paredzētais pakalpojumu kvalitātes līmenis nav ievērots, tostarp ja izrakstīti neprecīzi rēķini vai ja tie izrakstīti ar kavēšanos,
 - domstarpību izšķiršanas procedūru sākšanas metodes saskaņā ar šā pielikuma f) apakšpunktu,
 - informācija par patērētāju tiesībām, tostarp par sūdzību izskatīšanas kārtību, un visa šajā apakšpunktā minētā informācija, kas skaidrā veidā tiek norādīta rēķinos vai elektroenerģijas uzņēmuma tīmekļa vietnēs.

Nosacījumi ir taisnīgi un labi zināmi iepriekš. Jebkurā gadījumā šī informācija būtu jāsniedz pirms līguma noslēgšanas vai apstiprināšanas. Ja līgumus slēdz, izmantojot starpniekus, informāciju par šajā punktā izklāstītajiem jautājumiem sniedz arī pirms līguma noslēgšanas;

- b) saņem atbilstīgu paziņojumu par jebkuru nodomu grozīt līguma nosacījumus un ir informēti par savām tiesībām lauzt līgumu pēc paziņojuma saņemšanas. Pakalpojumu sniedzēji tieši informē savus abonentus par maksas palielināšanu un dara to savlaicīgi, pārredzami un saprotami – ne vēlāk kā viena parastā rēķina apmaksas termiņa laikā pēc palielinājuma stāšanās spēkā. Dalībvalstis nodrošina to, ka lietotāji var brīvi lauzt līgumus, ja viņi nepieņem jaunus nosacījumus, kurus tiem ir paziņojis elektroenerģijas pakalpojumu sniedzējs;
- c) saņem pārredzamu informāciju par piemērojamajām cenām un tarifiem un par standarta noteikumiem un nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi elektroenerģijas pakalpojumiem un to izmantošanu;
- d) var izvēlēties no plaša norēķināšanās metožu klāsta, kas nerada lietotāju nepamatotu diskrimināciju. Priekšapmaksas sistēmas ir taisnīgas un pienācīgi atspoguļo iespējamo patēriņu. Noteikumu un nosacījumu atšķirībās atspoguļo dažādu norēķinu sistēmu izmaksas piegādātājam. Vispārīgie noteikumi un nosacījumi ir taisnīgi un pārskatāmi. Tos sniedz skaidrā un saprotamā valodā, un tajos nav ārpuslīgumisku šķēršļu patērētāju tiesību īstenošanai, piemēram, pārlietu sarežģītas līguma dokumentācijas. Lietotājus aizsargā pret negodīgām vai maldinošām pārdošanas metodēm;
- e) nemaksā par piegādātāja maiņu;

⁽¹⁾ OV L 144, 4.6.1997., 19. lpp.

⁽²⁾ OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.

- f) gūst labumu no pārskatāmām, vienkāršām un lētām sūdzību izskatīšanas procedūrām. Jo īpaši visiem patērētājiem ir tiesības uz augsta līmeņa pakalpojumiem un to, ka viņu elektroenerģijas pakalpojumu sniedzējs izskata sūdzības. Šādas domstarpību ārpustiesas izšķiršanas procedūras ļauj taisnīgi un ātri – ja iespējams, trīs mēnešos – izšķirt domstarpības, izveidojot atlīdzības un/vai kompensācijas sistēmu, ja tāda ir pamatota. Tām pēc iespējas vajadzētu būt atbilstīgām principiem, kas izklāstīti Komisijas Ieteikumā 98/257/EK (1998. gada 30. marts) par principiem, kas piemērojami iestādēm, kuras ir atbildīgas par patērētāju strīdu izšķiršanu ārpustiesas kārtībā ⁽¹⁾;
 - g) tiek informēti par tiesībām attiecībā uz universālo pakalpojumu, ja tiem ir piekļuve universālajam pakalpojumam atbilstīgi noteikumiem, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar 3. panta 3. punktu;
 - h) var piekļūt saviem patēriņa datiem un ar skaidru vienošanos un bez maksas var nodrošināt piekļuvi saviem mērījumu datiem jebkuram reģistrētam piegādes uzņēmumam. Par datu pārvaldību atbildīgās puses pienākums ir sniegt šos datus uzņēmumam. Dalībvalstis nosaka datu formātu un kārtību, kādā piegādātāji un patērētāji var piekļūt datiem. Par minēto pakalpojumu no patērētāja neiekasē papildu maksu;
 - i) pietiekami bieži saņem pienācīgu informāciju par faktisko elektroenerģijas patēriņu un izmaksām, lai varētu regulēt savu elektroenerģijas patēriņu. Šo informāciju sniedz, izmantojot pietiekamu termiņu, ņemot vērā lietotāju mērījumu iekārtu un attiecīgās elektroierīces jaudu. Pienācīgi jāņem vērā šādu pasākumu rentabilitāte. Par šo pakalpojumu no patērētāja neiekasē papildu maksu;
 - j) saņem galīgo kontu slēgšanas rēķinu pēc jebkuras elektroenerģijas piegādātāja maiņas ne vēlāk kā sešas nedēļas pēc šīs maiņas.
2. Dalībvalstis nodrošina viedo mēraparātu sistēmu ieviešanu, kas palīdz sasniegt patērētāju aktīvu dalību elektroenerģijas piegādes tirgū. Attiecībā uz šādu mēraparātu sistēmu ieviešanu var veikt ekonomisku izvērtējumu par visām ilgtermiņa izmaksām un ieguvumiem gan tirgum, gan individuālajiem patērētājiem vai arī par to, kāda veida viedo mēraparātu sistēma ir ekonomiski pamatota un izmaksu ziņā izdevīga, un kāds grafiks būtu piemērots to ieviešanai.

Šādu izvērtējumu veic līdz 2012. gada 3. septembrim.

Pamatojoties uz šo izvērtējumu, dalībvalstis vai jebkura to norīkota kompetenta iestāde sagatavo grafiku, kurā noteikts mērķis viedo mēraparātu sistēmas ieviest, ilgākais, 10 gados.

Ja viedo skaitītāju izlaide tiek vērtēta pozitīvi, līdz 2020. gadam vismaz 80 % no patērētājiem nodrošina ar viedo mēraparātu sistēmām.

Dalībvalstis vai jebkura to nozīmēta kompetenta iestāde nodrošina šo attiecīgās valsts teritorijā ieviešamo mēraparātu sistēmu savstarpēju izmantojamību un pievērš pienācīgu uzmanību atbilstīgu standartu un paraugprakses izmantošanai un tam, cik svarīga ir elektroenerģijas iekšējā tirgus attīstība.

(1) OV L 115, 17.4.1998., 31. lpp.

II PIELIKUMS

ATBILSTĪBAS TABULA

Direktīva 2003/54/EK	Šī direktīva
1. pants	1. pants
2. pants	2. pants
3. pants	3. pants
4. pants	4. pants
5. pants	5. pants
—	6. pants
6. pants	7. pants
7. pants	8. pants
10. pants	9. pants
8. pants	10. pants
—	11. pants
9. pants	12. pants
—	13. pants
—	14. pants
11. pants	15. pants
12. pants	16. pants
—	17. pants
—	18. pants
—	19. pants
—	20. pants
—	21. pants
—	22. pants
—	23. pants
13. pants	24. pants
14. pants	25. pants
15. pants	26. pants
16. pants	27. pants
17. pants	29. pants
18. pants	30. pants
19. pants	31. pants
20. pants	32. pants
21. pants	33. pants
22. pants	34. pants
23. pants 1. punkts (pirmais un otrais teikums)	35. pants
—	36. pants
23. pants (pārējais)	37. pants
—	38. pants
—	39. pants
—	40. pants
—	41. pants
24. pants	42. pants

Direktīva 2003/54/EK	Šī direktīva
—	43. pants
25. pants	—
26. pants	44. pants
27. pants	45. pants
—	46. pants
28. pants	47. pants
29. pants	48. pants
30. pants	49. pants
31. pants	50. pants
32. pants	51. pants
A pielikums	I pielikums